

กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

2.1 ที่มาและแนวคิดของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ที่มาของความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม อาจกล่าวได้ว่ามีที่มาจากปัญหาในการดำเนินคดีของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งเป็นการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา และมีวิวัฒนาการทางกฎหมายที่แตกต่างกับระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ (Civil Law) ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือแม้แต่ระบบการดำเนินคดีก็แตกต่างกัน ดังนั้น จึงทำให้รูปแบบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละระบบแตกต่างกันไปและมีความเข้มข้นไม่เท่ากัน

การดำเนินคดีระบบกล่าวหา (Accusatorial System) มีที่มาจากประเทศอังกฤษและกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา รวมทั้งกลุ่มประเทศอาณานิคมของอังกฤษ หลักกฎหมายระบบกล่าวหา มีวิวัฒนาการจากการแก้แค้นกันระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยตัวเอง แล้วรวบรวมพยานหลักฐานมานำพิสูจน์ความผิดของจำเลยในศาล ส่วนศาลหรือผู้พิพากษาจะวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด ดังนั้นในระบบกล่าวหาจึงแบ่งบุคคลในคดีออกเป็น 3 ฝ่าย คือผู้เสียหายซึ่งทำหน้าที่เป็นโจทก์ จำเลย และศาล โดยฝ่ายโจทก์จะเอาพยานที่เป็นพรรคพวกของตนมาเบิกความกล่าวหาจำเลย ส่วนจำเลยก็เอาพวกของตนมาเบิกความรับรองความบริสุทธิ์ของตนให้ศาลฟังแล้วตัดสินคดีไปตามน้ำหนักพยานของแต่ละฝ่าย¹ โดยสันนิษฐานว่าคุณจะเสนอพยานหลักฐานที่ดีที่สุด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้คุณความเสนอพยานหลักฐานได้เต็มที่ แม้ตามความเป็นจริงในบางคดีจะไม่ได้เสนอพยานหลักฐานกันโดยครบถ้วนไม่ว่าคุณความจะจงใจหรือพลังผลอกก็ตาม² ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาได้เปลี่ยนฐานะจากการเป็นผู้ถูกชักฟอก ซึ่งถือเป็นกรรมในคดี (Object) มาเป็นผู้ร่วมในการเสนอข้อเท็จจริงและร่วมในการค้นหาความจริงในกระบวนการพิจารณา ซึ่งถือเป็นประธานในคดี (Subject) ดังนั้นผู้ถูกกล่าวหาจึงได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่

¹ กุลพล พลวัน, การบริหารกระบวนการยุติธรรม, (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พี.ริ้นดิง, 2544), หน้า 13.

² ไสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2544), หน้า 2-3.

จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่หรือการวางเฉยในการดำเนินคดี การได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิพากษาตัดสินจากศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิด³ ผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง (Proof beyond reasonable doubt) หากเกิดความสงสัยในพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ถ้าจำเลยหนึ่งถือว่าจำเลยปฏิเสธไม่ยอมรับการกล่าวหา ผู้ใดกล่าวอ้างจะต้องพิสูจน์พยานหลักฐานให้ปราศจากความสงสัย นอกจากนี้ยังมีหลักคุ้มครองสิทธิของจำเลยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาคดีต้องกระทำต่อหน้าจำเลย

ส่วนการดำเนินคดีระบบไต่สวนพิจารณา (Inquisitorial system) มีที่มาจากกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ ซึ่งใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) มีที่มาจากระบบกฎหมายโรมัน ในระบบไต่สวนไม่ใช้วิธีการให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นราษฎรทำหน้าที่เป็นโจทก์ฟ้องกล่าวโทษผู้กระทำความผิด แต่จะให้เจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่เป็นโจทก์แทนตามระบบนี้ศาลไม่ได้ทำหน้าที่วางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดเหมือนระบบกล่าวหาแต่จะทำหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยตัวเอง ดังนั้น ในระบบไต่สวนศาลจึงมีบทบาทอย่างสูงในการแสวงหาพยานหลักฐานและควบคุมการไต่สวนเอง การพิจารณาคดีในระบบไต่สวนมิใช่การต่อสู้คดีกันระหว่างคู่ความ แต่เป็นการต่อสู้กันระหว่างจำเลยกับรัฐ ปรกติการพิจารณาคดีมิได้กระทำโดยเปิดเผยและใช้การพิจารณาจากเอกสารมากกว่าการเบิกความของพยานบุคคล⁴ ในคดีอาญาบางกรณีศาลเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ในชั้นสอบสวน การดำเนินคดีในศาลไม่ว่าจะเป็นการสืบพยาน ซักถามพยาน ศาลจะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยตลอด ผู้อื่นจะถามพยานจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน ทนายความของจำเลยในคดีอาญาไม่มีบทบาทในการซักความอย่างในระบบกล่าวหา และเนื่องจากระบบนี้มุ่งค้นหาความจริงเป็นสำคัญ และเพื่อให้ศาลทำงานได้อย่างคล่องตัว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณาคดีและสืบพยานจึงไม่ค่อยจะเข้มงวดอย่างในระบบกล่าวหา ระบบนี้ไม่ได้เน้นเรื่องความเท่าเทียมกันของคู่ความอย่างในระบบกล่าวหา⁵

ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นระบบไต่สวนหรือระบบกล่าวหา คือ การที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถบรรลุเป้าหมายของการดำเนินคดีอาญานั้นคือการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อทั้งสองระบบนี้มีความ

³ ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2546), หน้า 26.

⁴ กุลพล พลวัน, การบริหารกระบวนการยุติธรรม, หน้า 14-15.

⁵ ไสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 4.

แตกต่างกัน ดังนั้น ความจำเป็นและปัญหาในเรื่องของการสืบพยานก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย ในระบบกล่าวหาคือการกล่าวหาว่ามีบุคคลกระทำความผิดและเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อสู้เพื่อพิสูจน์ความจริงอย่างทัดเทียมกัน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีอิสระในการเสนอพยานหลักฐาน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกขัดขวางการเสนอพยานหลักฐานที่เป็นประเด็นสำคัญก็อาจทำให้แพ้คดีหรือทำให้ทิศทางของคดีเปลี่ยนแปลงไป ส่วนระบบไต่สวนเป็นเรื่องที่ศาลหรือมาจิสเตรส (Magistrate) สามารถสอบถามหรือเรียกพยานมาสอบถามเพื่อให้เกิดความชัดเจนได้ นอกจากนี้ระบบกล่าวหาศาลมักวางตัวเป็นกลางปล่อยให้โจทก์และจำเลยแสวงหาพยานหลักฐานที่คิดว่าดีที่สุดมานำสืบกันเอง ระบบนี้จึงเน้นความสำคัญไปที่พยานหลักฐานเป็นอย่างมาก เพราะเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้สิทธิผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่เพื่อที่จะแสดงพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุดและเพียงพอที่จะให้ศาลมีคำวินิจฉัยตัดสินไปในทางใดทางหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการเปิดเผยพยานหลักฐานที่ตนเองมีอยู่แม้มีผลดีคือทำให้คู่ความอีกฝ่ายสามารถทราบถึงพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งและเตรียมตัวนำสืบหักล้างได้อย่างเหมาะสม แต่ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือเมื่อทราบว่าพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งมีอะไรบ้าง ก็สามารถประมวลผลในเบื้องต้นได้ว่าพยานหลักฐานที่ฝ่ายตนมีอยู่นั้นมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใดมีน้ำหนักเพียงพอที่จะใช้ต่อสู้คดีกับอีกฝ่ายหนึ่งจนชนะคดีได้หรือไม่ หากพิจารณาเปรียบเทียบดูแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานฝ่ายตนอ่อนหรือมีน้ำหนักน้อย ก็มักจะมีการทำลายพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งเสียก่อนที่จะมีการพิจารณาคดี รวมทั้งการคุกคามบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมด้วยเพื่อที่จะทำให้ตนได้เปรียบในทางคดีมากกว่าคู่ความฝ่ายอื่น ๆ เช่น โดยการข่มขู่หรือให้สินบนพยาน หรือเจ้าหน้าที่ หรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายผู้เสียหายหากไปปรากฏตัวที่ศาล ซึ่งส่งผลให้เกิดการตัดสินที่ผิดพลาดหรืออาจทำให้ผู้กระทำความผิดรอดพ้นจากการถูกลงโทษตามกฎหมาย และพบว่าคดีที่ปราศจากพยานหลักฐานอาจนำไปสู่การพิพากษายกฟ้อง⁶ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าที่มาของความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมมีที่มาจากกระบวนคดีระบบกล่าวหา นั่นเอง จึงทำให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) เป็นหลักกฎหมายที่มีปรากฏอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์⁷

⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3451/2535 โจทก์ไม่สามารถนำตัว ร. ภรรยาของผู้ตายซึ่งเป็นประจักษ์พยานรู้เห็นตัวคนร้ายเพียงปากเดียวมาเบิกความยืนยันต่อศาลได้ คงอ้างเพียงคำให้การชั้นสอบสวนของ ร. ว่าจำเลยเป็นคนร้ายซึ่งเป็นเพียงพยานบอกเล่า แม้จะมีพนักงานสอบสวนมาเบิกความประกอบก็ไม่เพียงพอที่จะรับฟังว่าจำเลยเป็นคนร้าย

⁷ John M. Scheb, *Criminal law and Procedure*, 3rd ed. (Boston:Wadsworth Publishing Co., 1999) ,p. 302.

แนวคิดของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) เป็นการบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองพยาน ลูกขุน เจ้าหน้าที่ของศาลในกระบวนการยุติธรรมจากการใช้กำลัง บังคับ การข่มขู่ หรือทุจริตให้สินบน การใช้อิทธิพลหรือการประวิงบุคคลดังกล่าวให้ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ที่เขาจะต้องกระทำ บทบัญญัติดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะชนในเรื่อง การอำนวยความสะดวกโดยพยายามปกป้องทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาและป้องกันการทำให้เสื่อมเสียความยุติธรรม ตลอดจนการห้ามการใช้กำลังบังคับและการใช้วิธีการที่ไม่ชอบอย่างอื่นเข้าแทรกแซงอำนาจหน้าที่ฝ่ายตุลาการ นายแห่งการตรากฎหมายในเรื่องนี้ถือเป็นการรับรองได้ว่านอกเหนือจากผลประโยชน์แก่สังคมซึ่งไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกกล่าวหาว่ากระบวนการพิจารณาไม่ยุติธรรมแล้ว ความชอบธรรมในสังคมก็ยังมืออยู่ในการชี้ขาดตัดสินคดีความผิด⁸

แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหอาชญากรรม และการจัดการกับบรรดาคดีที่ค้างอยู่ในชั้นต่าง ๆ ให้เสร็จลุล่วงไปจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะผู้เสียหายและพยาน ซึ่งการคุกคาม การแก้แค้นได้ตอบ ผู้เสียหาย พยาน และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือบุคคลดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของอาชญากรรมข้ามชาติ กระบวนการค้นหาความจริง และพยานหลักฐานไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคล เป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้พิสูจน์ความจริงแท้จริงข้อเท็จจริง แต่ในกรณีของพยานบุคคลมีความผันแปรและเปลี่ยนแปลงมากกว่าพยานประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิด ความต้องการ และอารมณ์ของพยาน ดังนั้น การรักษาคุณค่าของพยานและการคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในทางตรงกันข้ามผู้กระทำความผิดมักจะทำให้คุณค่าของพยานลดลงอันส่งผลกระทบต่อการพิจารณาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีร้ายแรงหรือคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพลหรือเป็นกลุ่มองค์กรอาชญากรรม พยานบุคคลมีแนวโน้มว่าจะได้รับอันตรายจากการมาเป็นพยานในคดี เช่น ถูกคุกคาม ถูกทำร้ายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวจนส่งผลการมาเป็นพยานในชั้นสอบสวน หรือชั้นศาล หรือในบางกรณีอาจมีการแก้แค้นบุคคลที่มาให้การเป็นพยานภายหลังจากที่มีการพิจารณาคดีแล้ว⁹ เป็นต้น

⁸ Kathleen F. Brickey, *Corporate Criminal Liability*, (Illinois:Callaghan & Company, 1984),p 89.

⁹ สำนักงานอัยการสูงสุด, สถาบันกฎหมายอาญา, “รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1)”, หน้า 109.

เพื่อป้องกันการกระทำอันมีลักษณะที่เป็นการใช้อิทธิพลเหนือเจ้าพนักงาน หรือการยุ่งเหยิงต่อพยาน (witness tampering) ไม่ว่าจะเป็นการคุกคาม ขัดขวาง โดยการใช้ การข่มขู่ หรือใช้กำลัง เพื่อให้มีผลต่อการให้ปากคำของพยาน รวมถึงการขัดขวางการแสดงบทบาทในฐานะพยาน¹⁰ และเพื่อสร้างความมั่นใจแก่สมาชิกของชุมชนผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการสอบสวนของตำรวจและให้การในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าพนักงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาคดีอาญาว่าจะได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมและเพียงพอ หลายประเทศจึงมีการตรามาตรการทางกฎหมายกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและสามารถลงโทษได้ฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

2.2 ความหมายของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะศึกษาถึงความหมายของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) โดยจะทำการศึกษาลักษณะอันเป็นภาพโดยรวมที่มีปรากฏอยู่ในเอกสารต่าง ๆ อันเป็นกฎหมายของต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพจนานุกรมหรือบทความทางกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้มีการอธิบายหรือพยายามที่จะให้คำจำกัดความไว้ ซึ่งส่วนใหญ่มีการพัฒนาและปรากฏอยู่ในประเทศที่มีระบบการพิจารณาคดีแบบกล่าวหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้มายาวนาน

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นหลักกฎหมายที่มีปรากฏอยู่ในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ ซึ่งได้บัญญัติให้เป็นความผิดกรณีกระทำการขัดขวางหรือเสนอให้มีการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม การกระทำทั้งหลายซึ่งกีดกันขัดขวางประวิงให้ชักช้า หรือกีดขวางกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นความผิดอาญาที่มีโทษเบา (Misdemeanor) นอกจากนี้ยังรวมถึงการกระทำต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น การขัดขวางเจ้าพนักงาน-ให้สินบนลูกขุนหรือพยานบุคคล สร้างพยานหลักฐานเท็จ และปิดบังหรือทำลายพยานหลักฐาน¹¹

“ขัดขวาง” หมายความว่า ทำให้ไม่สะดวก ทำให้ติดขัด¹²

¹⁰ Chapter 73 Obstruction of Justice U.S.C. section 1503.

¹¹ John M. Scheb, *Criminal law and Procedure*, p. 302.

¹² ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรม*. (กรุงเทพฯ, 2525) พิมพ์ครั้งที่ 5 หน้า 136.

“กระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า วิธีดำเนินการให้ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และให้เป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคลโดยบุคลากรและองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่บริหารงานยุติธรรม ได้แก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์¹³

“การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม” (Obstruction of Justice) คือ อาชญากรรม หรือการกระทำที่แทรกแซงกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการตามกฎหมายอย่างตั้งใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยการใช้อิทธิพล การข่มขู่ การทำอันตราย หรือการแทรกแซงพยาน หรือบุคคลที่สามารถเป็นพยาน (potential witness) ลูกขุน หรือเจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่ศาล หรือโดยการสร้างข้อมูลเท็จ ซึ่งแทรกแซงกระบวนการสอบสวน หรือกระบวนการทางกฎหมาย เช่น การขัดขวางกระบวนการทางศาลของจำเลยทำให้ได้รับการตัดสินโทษที่รุนแรงขึ้น¹⁴

Black' law Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า “Obstructing justice” ไว้ว่า คือ การละเมิดหรือขัดขวางผู้ที่แสวงหาความยุติธรรมในชั้นศาล หรือผู้ที่มีหน้าที่หรืออำนาจในการให้ความยุติธรรมภายในศาลดังกล่าว การกระทำได้กล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดพยายามที่จะขัดขวางหรือจงใจขัดขวางการดำเนินกระบวนการตามกฎหมาย คำจำกัดความนี้ยังหมายความรวมถึง การขัดขวางการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม เช่น การปกปิดหรือซ่อนเร้นพยาน การข่มขู่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในกระบวนการทางกฎหมาย การแทรกแซงคณะลูกขุน การขัดขวางระเบียบของศาล หรือขั้นตอนการสืบสวนคดีอาญา การกระทำ การปฏิบัติใด ๆ หรือการสั่งให้ตัวแทนเข้าแทรกแซงเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมที่กำลังดำเนินอยู่ยุติลง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์จากความไม่รู้ของผู้อื่น จากกระบวนการทางศาล และเบี่ยงเบนทำให้กระบวนการทางศาลช้าลงและทำให้ศาลออกคำตัดสินที่ผิดพลาดไปจากความจริง ด้วยการจงใจให้การเท็จ หรือเป็นการแสดงสถานะที่ไม่ถูกต้องต่อหน้าสาธารณชน โดยการลวงละเมิดกระบวนการยุติธรรม¹⁵

¹³ เรื่องเดียวกัน หน้า 36.

¹⁴ Merriam-Webster's Dictionary of law (1996). Available:

<http://dictionary.lp.findlaw.com/scripts/results.pl?co=.../ed47421215bd21332e27454190105ec>.

¹⁵ Black' Law Dictionary (1891-1991), 6th Edition. West Publishing, 1990.

William P. Statsky ได้ให้ความหมายการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม คือ การกีดกันหรือพยายามกีดกันการปฏิบัติตามกระบวนการตามกฎหมายโดยบุคคลหนึ่งบุคคลใด เช่น การประวิงการบริหารงานกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาจทำโดยการกีดขวางไม่ให้พยานบุคคลมาปรากฏตัว¹⁶

Peter J. Dorman การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม คือ การกระทำทั้งหลายซึ่งได้กระทำโดยเจตนาเพื่อจะกีดกันหรือกีดขวางไม่ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำด้วยการก่อกวนพยาน, ให้ข้อความเท็จในการสอบสวน, การทำลายเอกสาร หรือการพยายามกระทำการอื่นใดในทำนองเดียวกันโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹⁷

Wesley Cilmer การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม คือ อาชญากรรมที่กระทำโดยเจตนาที่จะกีดขวางหรือขัดขวางการจับ การพิพากษา และการลงโทษผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดรวมถึงกระบวนการที่ถูกต้องและจำเป็นในการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งบทบัญญัติในแต่ละมลรัฐให้คำนิยามแตกต่างกันไป¹⁸

Justin Miller การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นการจงใจขัดขวางกระบวนการยุติธรรมด้วยการต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานผู้ซึ่งพยายามปฏิบัติตามหน้าที่อันเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรงตามกฎหมายคอมมอนลอว์ บุคคลที่ต่อสู้หรือขัดขวางความพยายามดำเนินการตามหมายจับหรือหมายค้น หรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือบุคคลซึ่งป้องกันการบังคับคดีแพ่ง เช่น การดำเนินการตามหมายอายัด หรือการฟ้องเรียกเอาทรัพย์สินคืน ก็เป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม การเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล หรือการป้องกันการปรากฏตัวของพยานก็เป็นความผิด¹⁹

Carlisle Graphics การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม คือ ความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงด้วยการใช้ถ้อยคำหรือการกระทำ ต่อการดำเนินงานที่ถูกต้องของศาล หรือเจ้าหน้าที่ของศาล บุคคลใดก็ตามที่ขัดขวางหรือกีดกันคู่ความผู้ซึ่งพยายามแสวงหาความยุติธรรมตาม

¹⁶ William P. Statsky, *West's Legal Thesaurus/Dictionary* (New York : West Publishing Co., 1976), P 531.

¹⁷ Peter J. Dorman, *Running Press Dictionary of Law* (Pennsylvania: Running Press, 1976), P 121.

¹⁸ Wesley Cilmer, *The Law Dictionary*, 6th ed, (Cincinnati: Anderson Publishing Co., 1986), P. 237

¹⁹ Justin Miller *Handbook of Criminal Law*, (St. Paul: West Publishing Co., 1934), p 461-462.

กระบวนการในการฟ้องคดีอาญา ให้ถือว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐบาลกลางและของมลรัฐ การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว เช่น พยายามขัดขวางไม่ให้พยานไปปรากฏตัวในศาล การให้สินบนลูกขุนเพื่อให้ลงคะแนนเสียงตัดสินเข้าข้างตนเอง หรือเพื่อให้ผู้ที่เป็นพยานเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การให้พยานหลักฐานปลอมหรือเท็จ หรือปกปิดพยานหลักฐาน ซึ่งตามกฎหมายของรัฐบาลกลางถือว่าอาชญากรรมดังกล่าวเป็นการขัดขวางการสอบสวนและกระบวนการทางอาญาที่มีต่อกระทรวง ทบวง กรม หรือคณะกรรมการต่าง ๆ²⁰

Sanford H. Kadish ได้อธิบายความหมายของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมว่า “ในกฎหมายคอมมอนลอว์ การจงใจขัดขวางหรือการบิดเบือนเส้นทางของกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นคดีความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง การรักษาความยุติธรรมให้บริสุทธิ์และไม่ถูกขัดขวางเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัด กฎหมายคอมมอนลอว์ต้องการห้ามการกระทำโดยจงใจทุกชนิดที่เป็นการทุจริต ช่มชู้ หรือใช้กำลังบังคับ ให้เอนเอียงในทางใด ๆ เพื่อบิดเบือนหรือขัดขวางการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญา

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น พยายามจูงใจลูกขุนในทางมิชอบ ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา ลูกขุน หรือเจ้าหน้าที่อื่นของศาล หน่วงเหนี่ยวหรือขัดขวางพยานไม่ให้เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือไม่อาจให้การเป็นพยานได้ กำจัดหรือทำลายพยานหลักฐาน หรือข่มขู่คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณา ซึ่งการพยายามกระทำหรือสมคบเพื่อกระทำการขัดขวางดังกล่าวสามารถลงโทษได้ในฐานะที่เป็นความผิดสำเร็จ ประเด็นสำคัญคือ จงใจขัดขวางเส้นทางของกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะใช้วิธีเกลี้ยกล่อม ให้ความเห็น ช่มชู้ หรือใช้กำลังทางกายภาพก็ตาม

การกระทำที่ถูกลงโทษฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมนั้น อาจถูกผู้พิพากษาลงโทษฐานดูหมิ่นได้ด้วย เช่น การเพิกเฉยไม่นำเสนอพยานหลักฐานต่อการพิจารณาคดีของศาล การปฏิเสธให้การเป็นพยาน การเบิกความเท็จ และการทำร้ายร่างกายผู้พิพากษา ลูกขุน อัยการ เจ้าหน้าที่อื่นของศาล และพยาน เป็นต้น อำนาจตัดสินว่ากระทำผิดและลงโทษฐานดูหมิ่นดังกล่าว จัดว่าเป็นส่วนสำคัญของศาลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และรักษาอำนาจของศาลเอาไว้ การดูหมิ่นนั้นรวมถึงการละเมิดคำสั่งศาล หรือประพฤติมิชอบในบริเวณใกล้เคียงศาล

ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ การพยายามที่จะหน่วงเหนี่ยวหรือขัดขวางพยานไม่ให้ปรากฏตัวในการพิจารณาคดีหรือไม่ให้เบิกความในชั้นศาล ไม่ว่าจะการกระทำ

²⁰ Carlisle Graphics The Guide to American Law and Everyone's Legal Encyclopedia, vol. 8, (New York : West Publishing Co.,1984),p 71

นั้นจะบรรลุผลหรือไม่ ถือว่าเป็นความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง ในปัจจุบันนี้ไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับพยานที่ถูกส่งหมายเรียกตรวจพบเท่าที่รู้ว่า ผู้ที่ได้รับหมายเรียกจำเป็นต้องไปในฐานะพยาน หรือเป็นพยานที่สำคัญ การกระทำโดยเจตนาให้พยานพ้นออกไปแม้พยานยินยอมก็ถือว่ามี ความผิด และการพยายามโดยวิธีใด ๆ เพื่อขัดขวางพยานไม่ให้เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือไม่อาจให้การเป็นพยานได้ เช่น การทำร้าย การตี การขู่เข็ญ การข่มขู่ หรือให้สินบนแก่พยาน หรือทำให้พยานอยู่ในสภาพมีนเมา ถือว่าเป็นการกระทำ ความผิด นอกจากนั้น ไม่จำเป็นต้องบอกโดยใช้คำพูดโดยตรงก็ได้ ถ้าหากว่าคำพูด หรือการกระทำของจำเลยแสดงให้เห็นว่าต้องการจูงใจให้พยานไม่เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือไม่ให้เบิกความต่อศาล ไม่ว่าจะถูกขัดขวางการปรากฏตัวของพยานในชั้นตอนใดของคดี เช่น ต่อหน้าคณะลูกขุนใหญ่ ระหว่างการไต่สวนเบื้องต้น หรือชั้นพิจารณาคดี

เมื่อมีการพยายามข่มขู่พยานซึ่งเป็นการผิดกฎหมายและไม่ชอบเกิดขึ้น จำเลยถือว่ามี ความผิดโดยไม่ต้องพิจารณาถึงสภาพจิตใจของพยาน ไม่ว่าจะการพยายามของจำเลยจะบรรลุผลหรือไม่ กล่าวโดยสรุปคือ ในการพิจารณาคดีสำหรับการข่มขู่พยาน กับการตัดสินใจปล่อยตัวหรือการลงโทษจำเลยในการพิจารณาคดีเดิมเป็นคนละประเด็นกัน หากจำเลยเป็นต้นเหตุให้พยานไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีก็ถือว่ามีความผิดแล้ว”²¹

การขัดขวางความยุติธรรม (Obstructing justice) หมายความว่า ความพยายามใด ๆ เพื่อขัดขวางงานเกี่ยวกับการให้ความยุติธรรมที่ถูกต้องชอบธรรม สำหรับประเทศที่ใช้กฎหมายแบบคอมมอนลอว์ เช่น ในสหรัฐอเมริกาในช่วงแรกถือว่า “การขัดขวางความยุติธรรม” เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเบา (Misdemeanor) ซึ่งความผิดทางอาญาดังกล่าวสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเข้าไปยุ่งกับคณะลูกขุน การแทรกแซงการปฏิบัติกรตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และการตัดทอนหรือการปฏิเสธที่จะแสดงพยานหลักฐาน เป็นต้น การขัดขวางความยุติธรรมรวมการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาหลายฐานความผิด อีกทั้งยังอาจเกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาฐานอื่น ๆ หรือความผิดฐานกรรโชกก็ได้²²

ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ โดยทั่วไปกฎหมายจะบัญญัติให้เป็นความผิดกรณีเข้าขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน หรือคำสั่งศาลในกระบวนการพิจารณา เช่น ในสหรัฐอเมริกา (18.U.S.C.A.Section 1501-1518) ได้บัญญัติห้ามการกระทำทั้งหลาย เช่น การเข้า

²¹ Sanford H. Kadish, *Encyclopedia of Criminal and Justice*, Vol 3, (New York: The Free Press.1983), p 1091.

²² สถาบันกฎหมายอาญา, ร่างรายงานการวิจัยเรื่ององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ระยะเวลาที่ 1 หน้า 140.

ไปยังเที่ยวโดยไม่มีอำนาจ หรือการแก้แค้นได้ตอบพยาน ผู้ให้ข้อมูล และผู้เสียหาย การข่มขู่หรือพยายามกระทำอันมีผลดังกล่าว หรือขัดขวางโดยการประวิงคณะลูกขุนใหญ่ หรือคณะลูกขุน โดยกระทำด้วยการฆ่าหรือพยายามฆ่าเพื่อเป็นแก้แค้นตอบโต้ผู้เสียหายหรือบุคคลผู้ให้ข้อมูล หรือขัดขวางการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติขึ้นมาเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ ห้ามทำการขัดขวางกระบวนการพิจารณาของรัฐบาล คำสั่งศาล ลูกขุน และเจ้าหน้าที่ศาล²³

ในเบื้องต้นนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าการกำหนดให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดอาญาก็เนื่องจากมีความมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับความผิด ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผลเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมส่งผลกระทบต่อ การให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย และระบบการบริหารงานยุติธรรมอย่างมากมาย อีกทั้งการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทุกชั้นตอนไม่จำกัดเฉพาะในชั้นตอนกระบวนการพิจารณาของศาล (Judicial Proceedings) เท่านั้น แต่รวมถึงกระบวนการในชั้นสืบสวนสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือแม้แต่ในชั้นบังคับคดีเองก็ตาม²⁴ ผลกระทบที่ตามมาก็คือทำให้คดีบิดเบือนไปในทิศทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและควรจะเป็น หรือทำให้ล่าช้าลง ยุติลง หรือทำให้ศาลออกคำตัดสินที่ผิดพลาดไป โดยมีวิธีการกระทำในหลายรูปแบบ เช่น

1. การข่มขู่ ทำร้าย ให้อับอาย จูงใจ ผู้พิพากษา ลูกขุน อัยการ คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบในกระบวนการตามกฎหมาย
2. การใช้อำนาจครอบงำพยานหรือผู้เสียหายโดยมิชอบ เช่น การทำร้าย การขู่เข็ญ ให้อับอาย การเกลี้ยกล่อม การทำให้พยานอยู่ในสภาพมีเมมา หรือกระทำโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม เพื่อไม่ให้มาปรากฏตัวต่อศาลหรือเข้าร่วมในการพิจารณาคดีตามกฎหมาย แม้พยานจะยินยอมก็ตาม
3. จงใจให้การเท็จ เบิกความเท็จ สร้างพยานหลักฐานเท็จ หรือให้ข้อมูลเท็จแก่เจ้าหน้าที่
4. การปกปิด ซ่อนเร้น เปลี่ยนแปลง แก้ไข กำจัด หรือทำลาย พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่จะถูกใช้ในกระบวนการพิจารณา
5. เพิกเฉยไม่นำเสนอพยานหลักฐานต่อการพิจารณาคดีของศาล

²³ John M. Scheb, *Criminal Law and Procedure*, 3rd ed New York: Wadsworth Publishing Company.1999), p 302.

²⁴ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด "ร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1)" หน้า 242.

6. ปฏิเสธไม่ให้การเป็นพยาน

7. การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา ลูกขุน เจ้าหน้าที่อื่นของศาล หรือขัดขวางระเบียบของศาล

8. ขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือขัดขึ้นการจับกุม

9. การแก้แค้นตอบโต้เจ้าหน้าที่ของศาลเพราะเหตุจากการกระทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คนนั้นหรือเจ้าหน้าที่คนอื่น หรือการแก้แค้นตอบโต้ผู้เสียหาย พยาน ผู้ที่มาให้ข้อมูล หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินคดี อันเนื่องมาจากการเบิกความ หรือการทำหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว

ข้อสังเกต

1. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดตามกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งบัญญัติมาเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นจนจบกระบวนการ และเป็นหลักประกันที่ดีว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรมจะได้รับการคุ้มครองจากการถูกข่มขู่ หรือกระทำโดยมิชอบอย่างอื่น ที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินคดี

2. การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการกระทำผิดต่อเนื่องกับการกระทำความผิดหลัก กล่าวคือ จะต้องมีการกระทำความผิดหลักเกิดขึ้นก่อน เช่น ความผิดหลักเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ความผิดต่อชีวิตร่างกาย เป็นต้น จึงมีการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเพื่อกีดขวางไม่ให้การดำเนินคดีตามความผิดหลักเป็นไปโดยราบรื่นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการดำเนินคดีหลักให้ล่าช้า หรือเปลี่ยนแปลงผลของคดีไป อันมีลักษณะคล้ายกับการให้ความช่วยเหลือภายหลังการกระทำความผิด

3. โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดเมื่อได้ลงมือกระทำการอันถือว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมโดยไม่คำนึงว่าการกระทำหรือพยายามกระทำนั้นจะบรรลุผลหรือไม่ก็ตาม หรือไม่ว่าผลสุดท้ายศาลจะพิพากษาปล่อยตัวจำเลยหรือยกฟ้องโจทก์หรือไม่ก็ตาม

นอกจากนี้เกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมที่ได้ยกมาอธิบายให้เห็นในเบื้องต้นนี้แล้ว ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมยังมีปรากฏให้เห็นเป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลบทบัญญัติกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (U.S.Code) และอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศในระบบคอมมอนลอว์แต่ก็มีการการพัฒนาความผิดฐานนี้ขึ้นมาอย่างเป็นระบบมีวิวัฒนาการที่ยาวนานจนมีบัญญัติไว้เป็นหมวดหมู่ ทำให้ง่ายต่อการนำมาปรับใช้ให้ตรงตามเจตนาของการกระทำความผิดฐานนี้ และในอนุสัญญา ฯ ซึ่งมุ่งที่จะให้เกิดความร่วมมือในการปราบปรามองค์กรอาชญา

กรรมข้ามชาติโดยเฉพาะก็ได้บัญญัติความผิดฐานนี้ไว้ในอนุสัญญา ๔ เช่นกันโดยมุ่งที่จะลงโทษการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมที่เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม เนื่องจากส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก ส่วนประเทศที่ไม่มีกฎหมายความผิดฐานนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะอันได้แก่ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบไต่สวน เช่น ประเทศฝรั่งเศส เพราะศาลมีอำนาจก้าวล่วงในการดำเนินคดี (Active) ซึ่งไม่ค่อยประสบปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานนี้มากนัก แต่อย่างไรก็ตามหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นก็ยังสามารถอาศัยฐานความผิดอื่นที่ใกล้เคียงกันมาปรับใช้ลงโทษได้ แม้จะไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการกระทำความผิดฐานนี้โดยตรงก็ตามแต่ก็สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินอยู่สามารถกระทำไปจนจบกระบวนการได้ ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาในหัวข้อต่อไป

2.3 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000

2.3.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ๔

อนุสัญญา ๔ มีที่มาจากประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมและความเสียหายที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงและขยายตัวออกไปทั่วโลก โดยเห็นว่าการป้องกันและปราบปรามกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทั้งมาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นที่มีมาตรการทางกฎหมายทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ²⁵

การดำเนินการของประชาคมระหว่างประเทศในกรอบสหประชาชาติเพื่อแก้ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 25 ปีที่แล้ว โดยเริ่มจากการเป็นหัวข้อหารือของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) และต่อมาใน พ.ศ. 2534 เมื่อได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Crime Justice) ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติก็เป็นระเบียบวาระการประชุมที่คณะกรรมการได้หารือกันตลอดมา ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ.2535 นายGiovanni Falcone หัวหน้าคณะผู้แทนอิตาลีได้เสนอให้มีการจัด

²⁵ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด "รายงานการวิจัย โครงการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ระยะเวลาที่ 2" หน้า 2-3

ประชุมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหานี้ แนวความคิดดังกล่าวปรากฏผลเป็นรูปธรรมต่อมาโดยได้มีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (World Ministerial Conference on Organized Transnational Crime) ที่เมืองเนเปิลส์ อิตาลี ระหว่างวันที่ 21-23 ธันวาคม 2537 ทั้งนี้ ที่ประชุมได้รับเอาแถลงการณ์ทางการเมืองและแผนดำเนินการระดับโลกเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งสมัชชาสหประชาชาติได้ลงนามรับเอาในเดือนเดียวกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แนวโน้มแนวความคิดที่จะจัดทำความตกลงระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ก่อกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ

การดำเนินการของประชาคมระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหานี้ได้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่งเมื่อสมัชชาสหประชาชาติได้มีข้อมติที่ 53/111 ลงวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1998 จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (Ad Hoc Committee on the Elaboration of a Convention against Transnational Organized Crime) เพื่อพิจารณาร่างอนุสัญญา ฯ และพิธีสารที่เกี่ยวข้องอีก 3 ฉบับ เกี่ยวกับเรื่อง การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Trafficking in Persons Especially Women and Children) เรื่องลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (Smuggling of Migrants) เรื่องการลักลอบผลิตและค้าอาวุธ (Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms) คณะกรรมการเฉพาะกิจได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2542-2544 โดยเรียกประชุม ณ สำนักงานสหประชาชาติกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียรวม 12 ครั้ง โดยในการประชุมครั้งที่ 10 คณะกรรมการเฉพาะกิจ ฯ ได้จัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nation Convention against Organized Transnational Crime) แล้วเสร็จและหลังจากนั้นได้รายงานต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยที่ 55 ซึ่งได้มีการรับเอาอนุสัญญาดังกล่าว โดยข้อมติสมัชชาสหประชาชาติที่ 55/25 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 2000 และให้จัดการประชุมทางการเมืองระดับสูง ณ เมืองปาเลอโรโม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่ 12-15 ธันวาคม พ.ศ. 2543 เพื่อการลงนามในอนุสัญญา²⁶

วัตถุประสงค์เบื้องต้นและเป้าหมายอันดับแรกของอนุสัญญา ฯ คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรม จึงได้กำหนดขึ้น “...เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพ²⁷” โดย

²⁶ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ที่มา <http://www.google.co.th>

²⁷ อนุสัญญา ฯ ข้อ 1

1. ขจัดความเหลื่อมล้ำของมาตรฐานในทางกฎหมายอันเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน และส่งเสริมความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการยกเว้นกฎหมายภายใน (Domestic laws) เพื่อดำเนินการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ โดยผลของอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดให้การเข้าร่วม หรือมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกเงิน การทุจริตคอร์รัปชัน และการกระทำความผิดอันเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นความผิดอาญา เมื่ออนุสัญญามีผลบังคับใช้

นอกจากที่กล่าวมานี้ อนุสัญญายังต้องการแก้ไขปัญหาในระดับรากฐานเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ กำหนดให้ประเทศที่ได้ลงนามและให้สัตยาบันในอนุสัญญา ฯ ต้องมีมาตรการในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อีกทั้งในหลายๆ ข้อของอนุสัญญา ฯ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นเครื่องมือแก่ผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2.3.2 ความหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ความหมายขององค์กรอาชญากรรมมีผู้ให้นิยามไว้หลายท่านซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนมากเพื่อกระทำกิจการที่ผิดกฎหมาย แต่ยังไม่มีการนิยามที่ใดที่ได้ให้ความหมายขององค์กรอาชญากรรมอันเป็นที่ยุติและยอมรับโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นเรื่องยาก ดังนั้นเพื่อให้เห็นความหมายและรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมชัดเจนยิ่งขึ้น จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนจะขอศึกษาวิวัฒนาการขององค์กรอาชญากรรมโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ องค์กรอาชญากรรมแบบดั้งเดิม องค์กรอาชญากรรมแบบปัจจุบัน และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้โดยจะขอนิยามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 มาพิจารณาเปรียบเทียบ ดังนี้

2.3.2.1 องค์กรอาชญากรรมแบบดั้งเดิม

ก. "องค์กรอาชญากรรม" (Organized Crime) หมายถึง องค์กรที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นจำนวนมากโดยการเข้าร่วมกันนั้นมีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นระบบและขั้นตอนซึ่งโดยทั่วไปแล้วองค์กรดังกล่าวจะประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายและมีการบังคับบัญชาเป็น

ลำดับชั้น โดยสมาชิกขององค์กรจะต้องมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ และรักษาความลับขององค์กรเป็นอย่างดี มีการใช้สัญลักษณ์ในการติดต่อประสานงานกันระหว่างสมาชิกองค์กร²⁸

ข. “องค์กรอาชญากรรม” หมายถึง การประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายโดยมีสมาชิกจำนวนมากที่รวมตัวกันเป็นองค์กร ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานที่มีความมั่นคงและเคร่งครัด ต่อกฎระเบียบและวินัย โดยจะประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหาสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย ซึ่งครอบคลุมธุรกิจในช่วงกว้างรวมทั้งการพนัน การค้าประเวณี การให้กู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินอัตรา ยาเสพติด การเรียกค่าคุ้มครอง รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายที่กระทำโดยสมาชิกขององค์กรดังกล่าว²⁹

ค. Henry M.Wroblecki และ Karen M. Hess ได้ให้นิยามของ “องค์กรอาชญากรรม” ว่า คือ องค์กรอาชญากรรมมีหลายชื่อ รวมถึง ม็อบ กลุ่มคน กลุ่มการต้มตุ๋น มาเฟีย และ La Cosa Nostra องค์กรอาชญากรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสมรู้ร่วมคิดของอาชญากรรม บางครั้งรวมไปถึงการร่วมมือกันดำเนินการในรูปองค์กรที่มีสมาชิกในการวางแผนและการลงมือกระทำสิ่งผิดกฎหมายตามแบบแผนที่วางไว้หรือการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย มีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง โดยอาจมีการสมคบกันกับสมาชิกที่เป็นแกนหลักหรือสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษบางคน เพื่อให้ร่วมกระทำความผิดในบางส่วนของความผิดนั้นด้วยก็ได้ และวิธีการคุกคามขององค์กรอาชญากรรมที่ทำให้มีลักษณะเด่นกว่าอาชญากรรมอื่น ๆ คือ การทุจริต (Corruption) และการใช้อำนาจครอบงำบังคับ (Enforcement Power) อันเป็นการคุกคามในลักษณะพิเศษ³⁰

ง. Launa Schrage และ James Short เห็นว่า “องค์กรอาชญากรรม” คือ การละเว้นกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการกระทำความผิดของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในรูป

²⁸ Allen, Harry E. and Paul C. Friday, Crime and Punishment. (New York:Macmillan Publishing Co., 1981). P 178.

²⁹ Weston and well, Law Enforcement and Criminal Justice, แปลโดย วัชรพล ประสารราชกิจ, พล. ต. ต.,เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง อนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: มาตรการใหม่ในการป้องกันและควบคุมปัญหา,โดยวิทยาลัยการยุติธรรม ร่วมกับ กองการต่างประเทศ ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม โรงแรมเซ็นทรัลแกรนด์พลาซ่า, 8 กันยายน 2542.

³⁰ Henry M.Wroblecki and Karen M. Hess, Introduction to Law Enforcement and Criminal Justice, 6th Ed, (Australia: Westworth,2000) P.88.

แบบองค์กรที่ชอบด้วยกฎหมายตามเป้าหมายทางปฏิบัติขององค์กรซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของบรรดาลูกจ้าง ผู้บริโภค หรือสาธารณชนทั่วไป³¹

ลักษณะที่สำคัญขององค์กรอาชญากรรมดั้งเดิมจึงได้แก่

1. ต้องมีสมาชิกจำนวนมากเข้าร่วมในองค์กรและยึดถือเป็นอาชีพ
2. ต้องมีโครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะที่ปกปิดเป็นความลับและสลับซับซ้อน มีการบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้น สำหรับบุคคลชั้นนำหรือระดับสูงอาจจะเป็นบุคคลที่รู้จักกันดีในวงสังคม
3. ดำเนินการเพื่อหากำไรจากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย โดยอาจมีธุรกิจถูกกฎหมายบังหน้าหน้าอยู่ และบางครั้งมีการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้าช่วย
4. กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง และดำรงอยู่ในสังคมนานพอสมควร
5. มีวิธีการป้องกันตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สินบน และการข่มขู่

องค์กรอาชญากรรมแตกต่างจากอาชญากรรมโดยทั่วไปเนื่องจากมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน มีเครือข่ายการทำงานจากระดับสูงไปยังระดับ การดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนจำนวนมากได้ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านการเงิน ยาเสพติด โสเภณี การพนัน หรืออีกนัยหนึ่งความต้องการของประชาชนนี่เองเป็นพื้นฐานให้มีการดำเนินกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้คุณสมบัติขององค์กรอาชญากรรมที่แตกต่างจากอาชญากรรมอื่น คือ มีเครือข่ายและการควบคุมงานที่แน่นอน เป็นอาชญากรรมที่มีผลกำไรต่อเนื่องและผลกำไรสูง การผูกขาดสินค้า และมีการป้องกันตนเอง³² และเมื่อองค์กรอาชญากรรมเหล่านั้นมีฐานะร่ำรวยขึ้นก็จะหันไปประกอบธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เช่น ธุรกิจการธนาคาร บริษัทนายหน้า กิจการโรงแรม การขนส่ง โดยได้รับใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพจากรัฐบาลถูกต้อง ทำให้กลายเป็นกิจการที่มีอิทธิพล และหลังจากนั้นก็หันกลับไปปฏิบัติการตามแนวเดิมด้วยวิธีที่แยบยลโดยมีธุรกิจที่ถูกกฎหมายคอยสนับสนุนการคงอยู่ขององค์กรอาชญากรรมเหล่านั้น³³ รูปแบบขององค์กรอาชญากรรมแบบดั้งเดิม ได้แก่ อั้งยี่ มาเฟีย (MAFIA) La Cosa Nostra แก๊งStreet

³¹ Don C. Gibbons *Society, Crime, and Criminal Behavior*, 6thEd, (New Jersey:prentice hall,1992) P. 291.

³² Wayne W.Bennett and Karen M.Hess *Criminal Investigation*. (New York: West Publishing Co., 1987). P 453.

³³ รัชนีกร โชติชัยสฤติย์ "อาชญากรรมในสหรัฐอเมริกา," *วารสารอัยการ* 11 (กันยายน-ตุลาคม 2531): 19.

gangs แก๊งTongs ยาคุซ่า (YAKUZA) ไทรอดส์ (Triads) แก๊งมาเฟียเยอรมัน (โรซ่า) กลุ่มโคลัมเบีย กลุ่มองค์กรอาชญากรรมรัสเซีย กลุ่มของขุนล่า กลุ่มว่าแดง สหภาพไม้ไผ่ (Bamboo) แก๊งค์ลูกหมู

2.3.2.2 องค์กรอาชญากรรมในรูปแบบปัจจุบัน

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วรวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์และอำนาจ ปัจจัยดังกล่าวได้ส่งผลให้อาชญากรรมธรรมดาได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปสู่ “องค์กรอาชญากรรม” ซึ่งการให้ความหมายว่าองค์กรอาชญากรรมคืออะไรนั้น ยังไม่มีใครที่จะสามารถให้คำจำกัดความที่พอจะเป็นบรรทัดฐานสากลได้ จนในที่สุดเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศองค์การสหประชาชาติได้จัดทำอนุสัญญาเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและได้ให้ความหมายของอาชญากรรมที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร (Organized crime group) ไว้ ผู้เขียนจึงขอนำเอานิยามขององค์กรอาชญากรรมใน Article 2 มาเป็นแนวทางเปรียบเทียบกับองค์กรอาชญากรรมในปัจจุบัน

Article 2 (a) “กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร” (Organized crime group) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกันโดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม³⁴

สามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่มีการจัดโครงสร้าง³⁵ ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป
2. มีการดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน
3. โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรง³⁶อย่างหนึ่ง หรือมากกว่า หรือกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

³⁴ คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ, สถาบันกฎหมายอาญา.

³⁵ ตามอนุสัญญา ฯ Article 2 (c) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นด้วยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยทันที และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก หรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว

³⁶ ตามอนุสัญญา ฯ Article 2 (b) หมายถึง การกระทำความผิดอาญาที่มีบทกำหนดโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดนั้นอย่างน้อย 4 ปี หรือโทษที่รุนแรงกว่า

4. เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือทางวัตถุอย่างอื่นใดไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม

จากคำนิยามที่อนุสัญญา ฯ ได้ให้ความหมายไว้แสดงให้เห็นว่า องค์การอาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายมาก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าถ้าหากจะพิจารณาถึงแต่เฉพาะจำนวนของผู้ร่วมกระทำความผิดซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดอัตราขั้นต่ำไว้ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปเท่านั้น และไม่จำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างถาวรหรือต่อเนื่องในระยะเวลาอันยาวนาน ๗ เพียงแต่สามารถดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น โดยอาจเป็นเพียงแค่การรวมตัวกันเฉพาะกิจเพื่อกระทำความผิดอย่างเดียวหรือหลายอย่างภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น เช่น รวมตัวกันลักทรัพย์ ขโมยโกงประชาชนหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต หรือมือปืนรับจ้าง เป็นต้น ความผิดที่ร่วมกันกระทำจะต้องเป็นความผิดร้ายแรง กล่าวคือมีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป ซึ่งอัตราโทษสำหรับความผิดแต่ละฐานในแต่ละประเทศนั้นกำหนดไว้ไม่เท่ากัน ดังนั้น ความผิดบางฐานแม้กฎหมายไทยจะระวางโทษให้จำคุกเกิน 4 ปี แต่ในประเทศอื่นอาจจะกำหนดไว้ไม่เกิน 4 ปี ก็ย่อมเป็นไปได้ จึงอาจไม่เป็นองค์การอาชญากรรมในประเทศอื่น สำหรับองค์ประกอบสุดท้ายที่ว่าเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ทางการเงิน นั้น ทำให้องค์กรอาชญากรรมมีความแตกต่างจากกลุ่มการก่อการร้ายอย่างเห็นได้ชัดเพราะองค์การอาชญากรรมมิได้เป็นการดำเนินกิจการเพื่อเรียกร้องทางการเมือง หรือก่อความไม่สงบอย่างกลุ่มก่อการร้าย

รูปแบบของการกระทำความผิดขององค์การอาชญากรรมปัจจุบัน นอกจากจะยังกระทำความผิดพื้นฐานในรูปแบบเดิมแล้ว ยังขยายขอบเขตของการกระทำความผิดออกไปอีก โดยเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การขโมยโกงประกันภัย การลักลอบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การปลอมแปลงบัตรเครดิต เป็นต้น

2.3.2.3 องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัจจุบัน บรรดากลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรกลุ่มต่าง ๆ สามารถสร้างเครือข่ายเพิ่มขึ้นทั่วโลกและมีได้จำกัดการกระทำความผิดอยู่แต่เฉพาะภายในท้องที่ของตนอีกต่อไป แต่มักจะมีการกระทำความผิดข้ามท้องที่และปัจจุบันมีการกระทำความผิดข้ามประเทศอีกด้วย โดยองค์การอาชญากรรมจะเลือกประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐานในการกระทำความผิด และอาจจะกระทำความผิดในประเทศนั้นเองหรือเพื่อไปกระทำความผิดในประเทศอื่น ซึ่งทำให้กลุ่มองค์กรอาชญากรรมได้ประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมายไปอย่างมหาศาล องค์การอาชญากรรมที่มีลักษณะกระทำความผิดข้ามชาติย่อมถือว่าเป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (transnational organized crime) โดยผู้เขียนจะขอยกนิยามในอนุสัญญา ฯ Article 3 ที่หลาย

ประเทศได้ร่วมลงนาม อันน่าจะเป็นคำจำกัดความที่เหมาะสมที่สุดในขณะนี้ ซึ่งได้ให้ความหมายของการกระทำอันมีลักษณะข้ามชาติ (transnational in nature) คือ

1. ความผิดที่กระทำในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ
2. ความผิดกระทำในรัฐหนึ่ง แต่มีส่วนที่สำคัญของการเตรียมการ การวางแผน การสั่งการ หรือการควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง
3. ความผิดกระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นความผิดอาญาในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือ
4. ความผิดกระทำในรัฐหนึ่งแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญในอีกรัฐหนึ่ง

นอกจากนี้ ตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Declaration on Transnational Crime) ได้กล่าวถึงลักษณะของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไว้เช่น ความผิดฐานค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ และความผิดฐานเป็นโจรสลัด เป็นต้น ซึ่งลักษณะของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของมวลมนุษยชน รวมทั้ง เป็นการทำลายสิทธิขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และความสงบเรียบร้อยของประชาคมโลก³⁷

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาหลายประการซึ่งเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ปัญหาหลักประการหนึ่งก็คือ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีการปฏิบัติการอยู่ในประเทศไทยอย่างแพร่หลาย และดำเนินการเป็นเครือข่ายมากมายในรูปองค์กรอาชญากรรมทั้งในและต่างประเทศ ในธุรกิจที่ผิดกฎหมายหลายประเภท ทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศอย่างร้ายแรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การค้ายาเสพติด การค้าผู้หญิงและเด็ก การลักลอบนำแรงงานเถื่อนเข้าและออกจากประเทศ การค่าน้ำมันเถื่อน การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การพนัน และอาชญากรรมที่ต่อเนื่องจากการพนันเช่นการติดตามทวงหนี้ด้วยวิธีการโหดร้ายทารุณ การเรียกเก็บ

³⁷ ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, การดำเนินการระหว่างประเทศในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ, วารสารกฎหมาย ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543) หน้า 214.

ค่าคุ้มครอง การฟอกเงิน การรับจ้างฆ่าคน การให้สินบนทุจริตคอร์รัปชันกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น³⁸

2.3.3 ขอบเขตของการบังคับใช้ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามอนุสัญญา ฯ

วัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ตามที่กล่าวมาแล้ว คือ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ โดยกำหนดให้ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันต้องมีมาตรการในการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว อนุสัญญา ฯ จึงกำหนดมาตรการที่สำคัญในการดำเนินการอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางแก่ประเทศภาคีสมาชิก โดยมีความยาวทั้งสิ้น 41 ข้อ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องขอบเขตการบังคับใช้ บทนิยาม การกำหนดฐานความผิด การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการต่อสู้องค์การอาชญากรรม การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามองค์การอาชญากรรม

ความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึงนั้น ต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะข้ามชาติ และเกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ก. ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญา ฯ

1. ความผิดฐานมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ข้อ 5)
2. ความผิดฐานฟอกทรัพย์สิน (ข้อ 6)
3. ความผิดฐานฉ้อราษฎร์บังหลวง (ข้อ 8)
4. ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 23)
5. การกระทำความอาชญากรรมร้ายแรง” (serious crime) หมายถึง การกระทำที่เป็น

ความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยการทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่าได้

ข. การกระทำความผิดภายใต้พิธีสารแนบท้ายอนุสัญญา ฯ ทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Person, especially women and Children)

³⁸ สำนักงานอัยการสูงสุด, สถาบันกฎหมายอาญา, “การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ”, เอกสารในการประชุม ธันวาคม 2544, หน้า 2

2. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น โดยทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ในพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air)

3. ความผิดเกี่ยวกับการผลิตและค้าอาวุธ ในพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบผลิตและค้าอาวุธ (Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition)

พิธีสารแนบท้ายอนุสัญญา ฯ นั้นมีเป้าหมายอันเป็นหลักการพื้นฐานเช่นเดียวกับอนุสัญญา ฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม ดังนั้นมาตรการต่าง ๆ ที่มีการกำหนดไว้ในอนุสัญญา ฯ และพิธีสารจึงถูกร่างขึ้นให้สอดคล้องกัน โดยอนุสัญญา ฯ เป็นการกำหนดบททั่วไปเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น การร่วมมือกัน การให้ความช่วยเหลือในทางเทคนิค การให้ความคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย และความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน ส่วนพิธีสารมีข้อกำหนดพิเศษเพิ่มเติมเพื่อปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะพิเศษเกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น และการลักลอบผลิตและค้าอาวุธเป็นกรณีเฉพาะ กล่าวคือพิธีสารกำหนดให้การกระทำความผิดในพิธีสารแต่ละเรื่องเป็นความผิดอาญาตามอนุสัญญา ฯ สรุปลแล้ว ขอบเขตของการบังคับใช้ของอนุสัญญานี้ ก็คือ บังคับใช้กับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมและมีลักษณะข้ามชาติ และพิธีสารทั้งสามฉบับจะมีบทมาตราที่ให้นำข้อบทต่าง ๆ ในอนุสัญญา ฯ มาใช้โดยอนุโลม เช่นพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ข้อ 3 ประกอบข้อ 5 พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฯ ข้อ 6 (ก) (ข) และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบผลิตและค้าอาวุธ ข้อ 5 (ก) (ข) (ค) ซึ่งหมายความว่ามาตรการต่าง ๆ ทั้งหมดในอนุสัญญา ฯ จะนำมาใช้กับการกระทำความผิดฐานการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก การลักลอบนำคนเข้าเมือง รวมถึงการค้าอาวุธด้วย ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ต้องการให้ครอบคลุมถึงเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน สืบสวนสอบสวน และการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือพัวพันกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2.3.4 หลักกฎหมายว่าด้วยการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญา ฯ

ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรซึ่งผู้กระทำความผิดมีอิทธิพลและมักจะใช้วิธีการข่มขู่ ทำร้ายหรือฆ่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีเพื่อมิให้มาให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ หรือใช้วิธีติดสินบน หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน อันส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายแก่กลุ่มอาชญากรเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงได้นำเอามาตรการเกี่ยวกับ

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมมาบัญญัติเป็นวิธีการทางกฎหมายอันหนึ่งที่จะทำให้ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ ซึ่งรัฐแต่ละรัฐจะต้องนำเอามาตรการทางด้านนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่เห็นว่าจำเป็นเมื่อมีการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ซึ่งเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนาและเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม ซึ่งในระยะแรกของการร่างอนุสัญญา ฯ ฉบับดังกล่าว เมื่อคราวประชุมครั้งที่ 4 คณะกรรมการได้นำเอาเรื่องการให้สินบนพยาน การข่มขู่พยานและเจ้าหน้าที่ (Bribery of witness and intimidation of witness and officials) บัญญัติไว้ใน Article 17 bis ต่อมาจึงปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อบทดังกล่าวเสียใหม่และได้บัญญัติไว้ในข้อบทที่ 23 แทน

2.3.4.1 ความมุ่งหมายของอนุสัญญา ฯ ข้อ 23

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดอาญาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการใช้เพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมุ่งคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามกิจกรรมผิดกฎหมายของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมทั้งปวง ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ฯ ตามข้อ 1 ตลอดจนสร้างความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ ประเทศที่ได้ลงนามในอนุสัญญา ฯ จะต้องรับเอาฐานความผิดดังกล่าวนี้ไปกำหนดให้เป็นกฎหมายภายในของตนด้วย

ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ตามข้อ 23 เป็นการกำหนดขึ้นใหม่ อันเป็นการกำหนดให้การกระทำในลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดที่มีบทลงโทษในทางอาญาที่ทุกประเทศภาคีจะต้องมี เพื่อสร้างมาตรฐานและประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม โดยการกำหนดความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดมูลฐานตามอนุสัญญา ฯ และเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทางกายภาพในข้อ 23 แล้วจะพบว่ามีลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพส่วนใหญ่ที่เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรมทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ การฆ่า หรือการให้สินบน ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามมิให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกระทำการดังกล่าวขึ้นจึงได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญา ฯ ทั้งนี้เนื่องมาจากอนุสัญญาฉบับดังกล่าวได้บัญญัติขึ้นก็โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมนั่นเอง

อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 เรียกร้องให้ประเทศภาคีตรากฎหมายและใช้มาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การกระทำอันเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดอาญา ซึ่งการ

กระทำดังกล่าวรวมไปถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวง การให้สินบน การข่มขู่ ประทุษร้าย เพื่อให้เกิดผลกระทบทหรืออิทธิพลต่อการเบิกความหรือการให้การ หรือพยานหลักฐานอื่นใด หรือต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ครอบคลุมภายใต้อนุสัญญา ฯ นี้

ฉะนั้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกจะต้องรับเอามาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การกระทำโดยเจตนาดังต่อไปนี้เป็นความผิดอาญา

(ก) การใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ หรือการทำให้กลัว หรือการให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้เพื่อจูงใจให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

(ข) การใช้กำลังทางกายภาพ หรือการข่มขู่ หรือการทำให้กลัวเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง "ไม่มีข้อความใดในอนุวรรคนี้ที่ทำให้เสื่อมสิทธิของรัฐภาคีที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ"

2.3.4.2 องค์ประกอบและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิด

ข้อ 23 ของอนุสัญญา ฯ เป็นมาตรการบังคับ (Obligatory Measure) ซึ่งรัฐภาคีแต่ละรัฐมีพันธกรณีในการกำหนดให้การขัดขวางดังที่ระบุใน ข้อ 23 (ก) และ (ข) เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของแต่ละรัฐภาคี ทั้งนี้ เมื่อมีการกระทำโดยเจตนา การที่ข้อ 23 ของอนุสัญญา ฯ นี้กำหนดให้รัฐภาคีต้องกำหนดความผิดอาญารัฐาณดังกล่าวไว้ในกฎหมายของตนนั้นด้วยความมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามอนุสัญญาเป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรม เพื่อให้การปราบปรามองค์การอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ อนุสัญญา ข้อ 23 บัญญัติไว้ดังนี้

"รัฐที่เป็นภาคีสมาชิกจะต้องรับเอามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การกระทำต่อไปนี้เป็นความผิดอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

(ก) การใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ หรือการทำให้กลัว หรือการให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้เพื่อจูงใจให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

(ข) การใช้กำลังทางกายภาพ หรือการข่มขู่ หรือการทำให้กลัวเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ

กระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง ไม่มีข้อความใดในอนุวรรคนี้ที่ทำให้เสื่อมสิทธิของรัฐภาคีที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ”

ข้อความ “ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น” ในอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 วรรคหนึ่งนั้น ควรต้องพิจารณาควบคู่ไปกับหลักการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ปรากฏในอนุสัญญา ฯ ข้อ 34 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้การใช้มาตรการที่จำเป็นที่รวมถึงมาตรการทางกฎหมายและทางบริหารนั้น จะต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้น ๆ ฉะนั้น เมื่อแปลบทบัญญัติทั้งสองประกอบกัน จึงหมายความว่าอนุสัญญา ฯ ให้ดุลพินิจแก่รัฐภาคีที่จะเลือกใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของตน เพื่อประกันการปฏิบัติตามพันธกรณีตามข้อ 23 และเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อ 34 วรรคสองที่บัญญัติให้การกำหนดความผิดตามข้อ 23 ในกฎหมายภายในของรัฐภาคีไม่จำเป็นต้องมีลักษณะข้ามชาติหรือมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 วรรคหนึ่ง ก็น่าจะแปลความได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายภายในที่บัญญัติทั่ว ๆ ไปในเรื่องการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมน่าจะเพียงพอสำหรับพันธกรณีในข้อนี้ โดยไม่จำเป็นต้องไปบัญญัติเป็นกฎหมายพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดภาระต่อรัฐภาคีมากเกินไป อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อ 34 วรรคสาม ที่บัญญัติให้รัฐภาคีอาจรับเอามาตรการที่เคร่งครัดหรือรุนแรงกว่ามาตรการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ฯ นี้ก็ได้ หมายความว่ามาตรการที่อนุสัญญา ฯ กำหนดในข้อ 23 นี้ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อดำเนินการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมเท่านั้น หากรัฐภาคีเห็นว่ามีความจำเป็นหรือมีความพร้อมก็อาจกำหนดมาตรการใด ๆ ที่เข้มงวดกว่าก็ได้³⁹

2.3.4.2.1 การใช้กำลัง ช่มชู้ ให้สัญญา หรือประโยชน์ที่สมควรได้ เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือการแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)

อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) บัญญัติว่า “การใช้กำลังทางกายภาพ การช่มชู้ หรือการทำให้กลัว หรือการให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่สมควรได้เพื่อจูงใจให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง”

สามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

³⁹ สุทธิพล ทวีชัยการ, ดร., ร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2) หัวข้อ การกำหนดความผิดฐานขัดขวางความยุติธรรม, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด หน้า 6-7.

ก. องค์ประกอบภายนอก

1. ผู้ใด (ผู้กระทำ)

2. การกระทำ คือ ใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว ให้สัญญา ยื่นข้อเสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้

3. ผู้อื่น (กรรมแห่งการกระทำ)

ข. องค์ประกอบภายใน

1. เจตนา

2. เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกใจ ได้แก่ เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นให้การเท็จ หรือแทรกแซง การให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่ อนุมัติบัญญานี้ครอบคลุมถึง

ตามความในข้อนี้ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติผู้กระทำความผิดและผู้ถูกกระทำความผิดไว้ เป็นพิเศษ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงอาจเป็นบุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือบุคคลอื่นใดก็ได้ที่ต้องการจะช่วยเหลือผู้กระทำความผิด เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี ญาติพี่น้อง หรือกลุ่มบุคคลในองค์กรอาชญากรรม ซึ่งหากผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็อาจมี ความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย

ในส่วนผู้ถูกกระทำ อนุมัติบัญญานี้ ข้อ 23 (ก) ก็มีได้กำหนดตัวไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้ถูก กระทำจึงอาจเป็น ผู้เสียหาย พยาน ทนายความ บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ที่จะมาให้การ ซึ่งถ้าหากกระทำต่อบุคคลดังกล่าว แล้ว จะส่งผลกระทบต่อคำให้การของบุคคลนั้น หรือการเสนอพยานหลักฐานในคดี

องค์ประกอบในส่วนของการกระทำ จำกัดเฉพาะการใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำ ให้กลัว ให้สัญญา เสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้ เช่น การทำร้าย การตี การให้สินบน หรือการทำ ให้พยานอยู่ในสภาพมึนเมา ฯลฯ เท่านั้น ไม่รวมถึงการกระทำอย่างอื่น และการกระทำดังกล่าวนี้ ต้องกระทำเพื่อ

1. เพื่อแทรกแซงการให้การในการดำเนินคดี เช่น ป้องกันไม่ให้บุคคลใดเข้าร่วม หรือเบิกความในกระบวนการพิจารณาคดีใด ๆ หรือป้องกันมิให้มีการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือผู้พิพากษา เพื่อแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิด การขัดขวางไม่ให้ผู้ที่ได้รับหมายเรียกไปเป็นพยาน

2. เพื่อแทรกแซงการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดี เช่น ชัดขวางมิให้มีการยื่นพยานหลักฐาน เปลี่ยนแปลง ทำลาย ปิดบัง เอกสารหรือพยานวัตถุใด ๆ หรือชัดเจนขวางมิให้ผู้ที่ได้รับหมายศาลยื่นพยานหลักฐานต่อศาล
3. เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ เช่น เจตนาโดยใช้อิทธิพลต่อการเบิกความของพยาน การใช้ให้กระทำความผิดฐานเบิกความเท็จ ไม่ว่าจะความเท็จนั้นจะเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่

องค์ประกอบในส่วนของกรกระทำ ตามข้อ 23 (ก) จำกัดเฉพาะการใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัว ให้สัญญา เสนอ หรือให้ประโยชน์ที่มีควรได้เท่านั้น ดังนั้นการกีดกันโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ 23 (ก) เช่น การหลอกลวง ข้อฉล การประวิงให้ช้าลง หรือจูงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ผู้อื่นหรือผู้ซึ่งเป็นพยานหรือจะไปเป็นพยานในคดีใด ๆ โดยมีเจตนาให้กระทบต่อคำเบิกความของพยาน หรือไม่ให้ไปปรากฏตัวในฐานะพยาน แม้จะถือว่าเป็นการแทรกแซงการเบิกความหรือการเสนอพยานหลักฐานก็ตาม ก็ไม่มีความผิดตาม ข้อ 23 (ก) จะเห็นได้ว่าการกระทำตามข้อนี้ อนุสัญญา ฯ ได้จำกัดเฉพาะการกระทำเท่าที่จำเป็นและพบได้บ่อยครั้ง มาเป็นแนวทางในการร่างและกำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องนำไปบัญญัติให้เป็นกฎหมายภายในของประเทศตน

“การทำให้กลัว” มีความหมายกว้าง ซึ่งสามารถกระทำได้ทุกรูปแบบไม่จำกัดวิธีการ ผู้กระทำจึงอาจกระทำโดยใช้คำพูด กริยา ท่าทาง การเขียนเป็นหนังสือ หรือการใช้รูปภาพก็ได้ อันเป็นการทำให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึก ซึ่งเป็นลักษณะภายในจิตใจ

“การให้ประโยชน์ที่มีควรได้” ตามอนุสัญญา ฯ ข้อนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ผลประโยชน์ที่ได้ให้นั้น ไม่จำกัดถึงขนาดที่เป็นผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะลำพังเพียงแต่ผลประโยชน์ที่กระทำให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของพยานหรือผู้เสียหาย อันน่าจะมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงคำให้การของเขาก็น่าจะเพียงพอแล้ว เช่น การเลี้ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การให้ค่าเดินทาง หรือออกค่าที่พักให้ เป็นต้น

ในส่วนขององค์ประกอบภายใน คือ เจตนา เห็นได้ว่าอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) นี้ นอกจากผู้กระทำจะต้องมีเจตนาธรรมดาในการกระทำความผิดแล้ว ยังต้องมี “เจตนาพิเศษ หรือมูลเหตุจูงใจ” คือ เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นให้ให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีด้วย ดังนั้นจึงเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผลของการกระทำ อนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) กำหนดให้การใช้กำลังทางกายภาพ การช่มชู้หรือทำให้กลัว หรือการให้สัญญา รวมทั้งยื่นข้อเสนอหรือให้ผลประโยชน์ที่มีควรได้เพื่อจูงใจให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการแสดง

พยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญาครอบคลุมถึง เป็นความผิดอาญาฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เมื่อได้ลงมือกระทำการดังกล่าว ส่วนผู้ถูกกระทำจะได้ให้การเท็จ หรือมิได้ให้การเท็จ หรือการแทรกแซงการให้การ และการแสดงพยานหลักฐานจะเกิดขึ้นเป็นผลสำเร็จจริงหรือไม่ไม่สำคัญ กล่าวคือ เมื่อมีการพยายามข่มขู่หรือให้สินบนพยาน ซึ่งเป็นการผิดกฎหมายและไม่ชอบเกิดขึ้น จำเลยถือว่ามีความผิดโดยไม่ต้องพิจารณาถึงสภาพจิตใจของพยานว่าจะเกิดความกลัวหรือไม่ก็ตาม และการตัดสินใจปลอยตัวหรือการลงโทษจำเลยในคดีเดิมนั้นเป็นคนละประเด็นกัน หากจำเลยเป็นต้นเหตุให้พยานไม่ได้ร่วมพิจารณาคดี อีกทั้งคำเบิกความของพยานนั้นจะเป็นประเด็นสำคัญหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำก็มีความผิดสำเร็จตามอนุสัญญา ๔ ข้อ 23 แล้ว

คำว่า “การกระทำความผิดที่อนุสัญญา ๔ ครอบคลุมถึง” ตามข้อ 23 (ก) ได้แก่ ความผิดฐานกระทำอาชญากรรมร้ายแรง (ข้อ 2) ความผิดฐานมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ข้อ 5) ความผิดฐานฟอกทรัพย์สิน (ข้อ 6) ความผิดฐานฉ้อราษฎร์บังหลวง (ข้อ 8) ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 23) และความผิดตามพิธีสารแนบท้ายทั้งสามฉบับ ได้แก่ ในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบผลิตและค้าอาวุธ ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญา ๔ ครอบคลุมถึงในประเทศภาคีอาจได้แก่ กฎหมายอาญาในเรื่องความผิดเกี่ยวกับการสมคบ อั้งยี่ข่องโจร หรือกฎหมายอาญาที่มีการกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายพิเศษในรูปของพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา ๔ เช่น กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าหรือการผลิตและค้าอาวุธ กฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบ หรือหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

คำว่า “แทรกแซงการเสนอพยานหลักฐาน” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ซึ่งการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในกรณีนี้รวมถึงการขู่ข่มขู่พยานหลักฐาน การกำจัด อำพราง หรือทำลายพยานหลักฐานในเมื่อรู้ว่ากระบวนการพิจารณาของศาลต้องการพยานหลักฐานนั้น หรือรู้ว่าพนักงานสอบสวนได้แสวงหาพยานหลักฐานนั้นอยู่ เพราะถือว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ความมื่ออยู่จริงหรือประโยชน์ต่อกระบวนการพิจารณาหรือการสอบสวนเสื่อมเสียลง ตามกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 135 บัญญัติให้รวมถึงการก่อกวนการนำพยานหลักฐานที่แท้จริงมาแสดง หรือการใช้เล่ห์กล โดยมีเจตนาขัดขวางไม่ให้นำพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาคดี หรือกระบวนการ

พิจารณาทางกฎหมายอื่น⁴⁰ ด้วย นอกจากนี้ การบังคับให้บุคคลใดอำพรางหรือยึดข้อมูลสำคัญจากคู่ความ และการใช้กำลังข่มขู่บุคคลใดให้เปลี่ยนแปลงบันทึกข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอบสวนก็เป็นความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อนี้เช่นกัน

คำว่า "Proceeding" ในข้อ 23 (ก) ซึ่งหากแปลตามปกติแล้วจะมีความหมายว่า "กระบวนการพิจารณาคดีในศาล" แต่อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ตามอนุสัญญา ฯ ควรจะมีความหมายกว้างกว่านั้น ซึ่งน่าจะรวมถึงกระบวนการก่อนและหลังการพิจารณาคดีในศาลด้วย เนื่องจาก ประการแรก การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอนไม่ได้จำกัดเฉพาะขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของศาลเท่านั้น แต่รวมถึงกระบวนการชั้นสอบสวน และชั้นพนักงานอัยการ อีกทั้งยังรวมถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ ด้วย⁴¹ และเมื่อพิจารณาประกอบกับอนุสัญญาข้อ 1 แล้ว เห็นว่าเจตนารมณ์ของอนุสัญญา ฯ ก็เพื่อต้องการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างได้ผล ประการที่สอง คำว่า Proceeding ตามข้อนี้มีได้ใช้ข้อความว่า Judicial Proceeding หรือ Trial ซึ่งมีความหมายที่ชัดเจนกว่า ว่าเป็นกระบวนการดำเนินคดีในศาลจริง ๆ ดังนั้นกรณีในข้อนี้จึงน่าจะมีความหมายถึงกระบวนการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทุกขั้นตอน ประการที่สาม ในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มาตรา 1505 ถ้อยคำที่ว่า Proceeding นั้น ก็ไม่จำกัดอยู่แค่การดำเนินคดีในชั้นศาลเท่านั้นแต่ยังสามารถใช้กับชั้นสอบสวนหรือค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วย⁴² ดังนั้น การแปลคำว่า Proceeding ให้หมายความรวมถึง ก่อนและหลังกระบวนการพิจารณาคดีในศาล จึงน่าจะถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ฯ อันเป็นการให้ความคุ้มครองกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในทุกขั้นตอนมากกว่าจะหมายถึงเฉพาะกระบวนการพิจารณาคดีในศาลจริง ๆ เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁰ Sanford H. Kadish Encyclopedia of Crime and Justice (New York: The Free Press Inc.,1983) p 1092.

⁴¹ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด. รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1), หน้า 242.

⁴² Emmanuel S. Tison, United States Code Service, (New York: The Lawyers co-operative publishing co.,1976) P.474

2.3.4.2.2 การใช้กำลังเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตาม อนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ข)

อนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ข) บัญญัติว่า “การใช้กำลังทางกายภาพ หรือการข่มขู่ หรือการทำให้กลัวเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง ไม่มีข้อความใดในอนุวรรคนี้ที่ทำให้เสื่อมสิทธิของรัฐภาคีที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ”

สามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

ก. องค์ประกอบภายนอก

1. ผู้ใด (ผู้กระทำ)
2. การกระทำ คือ ใช้กำลังทางกายภาพ ข่มขู่ หรือทำให้กลัว
3. เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง (กรรมแห่งการกระทำ)

ข. องค์ประกอบภายใน

1. เจตนา
2. เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจ คือ เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

ผู้กระทำ อนุสัญญาฯ ข้อ 23 (ข) ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะพิเศษของผู้กระทำความผิดเอาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น จึงอาจเป็นบุคคลใดก็ได้

องค์ประกอบของความผิดในส่วนของการกระทำ จำกัดเฉพาะการใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ หรือการทำให้กลัวเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น ไม่รวมถึงการกระทำอย่างอื่น เช่น การชักจูงใจ หรือการให้สินบน นอกจากนั้นการข่มขู่ หรือทำให้กลัวนั้นรวมถึงการข่มขืนใจซึ่งได้แก่การข่มขืนใจโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายด้วย ส่วนการแทรกแซงนั้นก็รวมถึงการต่อสู้อันตรายด้วย

“การข่มขู่” หมายถึง การบังคับ ใช้กำลังโดยมิชอบ การทำให้เกิดความหวาดกลัวรวมทั้งการพยายาม การให้เกิดความกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับร่างกาย

องค์ประกอบในส่วนของผู้ถูกระทำ ตามข้อ 23 (ข) นี้กำหนดไว้โดยเฉพาะว่าผู้ถูกระทำจะต้องเป็น “เจ้าหน้าที่ในงานยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามอนุสัญญาฯ” คือ เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายและบริหารความยุติ

ธรรมในฐานะที่เป็นตัวการ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเรียกว่า “Law Enforcement Officer” ที่มีความหมายนัยเดียวกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ฯลฯ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายให้อำนาจไว้ มีหน้าที่หลักตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานดังกล่าวไว้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมองค์กรหนึ่ง อาจมีอำนาจและหน้าที่อยู่ในกฎหมายหลาย ๆ ฉบับ เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ มีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นอีก ที่สำคัญคือจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึงด้วย กล่าวคือ ต้องพิจารณาถึงฐานความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึงด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กในประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ถือเป็นเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติราชการตามกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึง หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ก็เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมเช่นกัน⁴³

หากเป็นความผิดที่อนุสัญญา ฯ ครอบคลุมถึง ที่ไม่มีกฎหมายพิเศษกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามไว้โดยเฉพาะ เช่น ความผิดฐานโจรกรรมยานพาหนะ ข้อโกงประกันภัยทางทะเล โจรกรรมวัตถุโบราณ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามคือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญาทั่วไป ดังนั้น หากมีผู้ใดกระทำความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมต่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าว นอกจากจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีความผิดตามข้อ 23 (ข) นี้ด้วย

ในการประชุมครั้งที่ 4 วันที่ 28 พฤษภาคม – 9 มิถุนายน 1999 ที่กรุงเวียนนา ผู้ที่เป็นตัวแทนในประเทศต่าง ๆ เห็นว่า เจ้าหน้าที่งานยุติธรรม ลูกขุน ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ศุลกากร พนักงานสืบสวน อัยการ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่จะต้องรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายอาญาในรัฐสมาชิกนั้น น่าจะรวมอยู่ในความหมายของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้

⁴³ สุทธิพล ทวีชัยการ, ดร, ร่างรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (ระยะที่ 2) หัวข้อ การกำหนดความผิดฐานขัดขวางความยุติธรรม, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด หน้า 81.

กฎหมายด้วย ตัวแทนของประเทศอื่น ๆ ก็สนับสนุนว่าควรจะรวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่กระทำการโดยใช้ อำนาจรัฐด้วย และตัวแทนของประเทศอินเดียได้เสนอแนะว่าคำนิยามดังกล่าวน่าจะรวมถึง “บุคคลใดก็ตามที่รับใช้หรือได้รับค่าจ้างจากรัฐ หรือรัฐจ่ายเงินให้โดยค่าธรรมเนียมหรือค่าคอมมิชชั่น สำหรับการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะทั่วไป”

องค์ประกอบภายในของการกระทำความผิดตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ข) เป็นความผิดที่ต้องการ “เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจ” คือ เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติราชการในหน้าที่ของ กระบวนการยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่ครอบคลุมภายใต้ อนุสัญญา ฯ เท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผลของการกระทำ กล่าวคือเมื่อมีการใช้กำลัง ทางกายภาพ ช่มชู้ หรือทำให้กลัวแล้ว แม้ไม่บรรลุผลก็เป็น “ความผิดสำเร็จ” คำว่าการแทรกแซง (Interfere) นี้ หมายถึง การแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการหรือการดำเนินการของผู้อื่น ซึ่งมีความหมายกว้าง สามารถทำได้หลายรูปแบบวิธีโดยไม่จำกัดไม่ว่าจะเป็นการเหนี่ยวรั้ง หน่วงเวลา กีดขวาง ร้องขอให้มีการประนีประนอม ต่อด้าน การสร้างความไม่สะดวก การก่อกวน การประวิง⁴⁴ หรือใช้ กำลังบังคับ ชู่เชิญ หรือช่มชู้เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจะเป็นการชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ย่อมเป็นการกระทำที่เป็นความผิดทั้งสิ้น ดังนั้น การบังคับให้เจ้าพนักงานปฏิบัติแม้ จะชอบด้วยหน้าที่ของเจ้าพนักงานก็เป็นความผิดตามข้อ 23 (ข) นี้

ในส่วนวรรคท้ายของข้อ 23 (ข) ที่ว่า “ไม่มีข้อความใดในอนุวรรคนี้ทำให้เสื่อมเสีย สิทธิของรัฐภาคีที่จะมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ” หมายความว่า ในการบัญญัติ ให้เป็นความผิดฐานนี้ประเทศภาคีสามารถกำหนดให้การใช้กำลังเข้าแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ นอกจากเจ้าหน้าที่ในงานยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เป็น ความผิดอาญฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมได้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ดุลพินิจของประเทศ ภาคีที่จะขยายขอบเขตให้รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นซึ่งเห็นว่ามีสำคัญและจำเป็นต้องได้ รับความคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้ กฎหมายในส่วนที่อนุสัญญา ฯ นี้ครอบคลุมถึง เจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐในที่นี้จึงอาจจะได้แก่เจ้า หน้าที่ป่าไม้ เจ้าพนักงานบังคับคดี เจ้าหน้าที่ศุลกากร ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน จับกุม ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิด เป็นต้น

⁴⁴ William P. Statsky Legal Thesaurus/Dictionary (New York:West Publishing Co., 1986) p 421.

2.3.5 ผลกระทบของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมโดยองค์กรอาชญากรรม

ปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาหลักในการทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ผลแม้ว่าจะได้มีการออกกฎหมายใหม่ ๆ ที่ทันสมัยในบางส่วนออกมาใช้แล้วก็ตาม คือ ความอ่อนแอในการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลหรือองค์กรอาชญากรรม แม้จะมีการแก้ไขให้อำนาจในการดำเนินการมากขึ้น โทษหนักขึ้น แต่การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอทำให้องค์กรอาชญากรรมไม่เชื่อว่าจะมีการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจังได้ และหากมีการปราบปรามก็สามารถใช้อิทธิพลในการล้มคดีโดยการข่มขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยการติดสินบนพยานไม่ให้ไปเบิกความในศาลหรือให้การบิดเบือนจากความเป็นจริง เพื่อช่วยเหลือจำเลย หากการข่มขู่หรือการติดสินบนไม่ได้ผลก็อาจจะมีการวางแผนฆ่า หรือลักพาตัวพยาน เพื่อไม่ให้มาศาลได้ ดังนั้น เมื่อไม่มีพยานบุคคลมาเบิกความยืนยัน จำเลยในคดีอาญาก็มักจะได้รับการปล่อยตัวไป ไม่ใช่ฟังไม่ได้ว่าไม่ได้กระทำความผิด

อาชญากรรมที่กระทำโดยหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ได้ก่อผลร้ายต่อประเทศอย่างร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม เช่น ยาเสพติดและการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่อง ปัญหาการคอร์รัปชัน หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง การค้ามนุษย์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้น สลับซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและปราบปรามยิ่งขึ้น หากว่าเป็นการกระทำของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม เนื่องจากกลุ่มอาชญากรรมดังกล่าวมีระบบการจัดการและโครงสร้างภายในองค์กรที่ซับซ้อนมีอิทธิพลและปกปิดการกระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการขององค์กรอาชญากรรมนับเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา หรือโดยการทำให้อาสาสมัครเลิกงาน การฆ่าบุคคลที่เป็นปรปักษ์กับตน หรือโดยการติดสินบนเพื่อทำลายกลุ่มที่เป็นปรปักษ์⁴⁵

อาชญากรรมประเภทนี้เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดหลายคนทำให้เจ้าพนักงานไม่สามารถสืบสวนแสวงหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีต่อบุคคลผู้กระทำความผิดได้ทั้งโดยเฉพาะบุคคลสำคัญในองค์กรอาชญากรรม เช่น หัวหน้า หรือสมาชิกระดับสูงมักจะไม่ถูกดำเนินคดี เพราะบุคคลเหล่านั้นจะไม่เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดเองแต่จะใช้วิธีสั่งการเป็นทอด ๆ ผู้ที่ถูกดำเนินคดีนั้นเป็นเพียงบางคนของกลุ่มเท่านั้น ในขณะที่สมาชิกหรือพรรคพวกร่วมกลุ่มองค์กรอาชญากรรมยังดำเนินกิจกรรมอยู่ภายนอกที่คุมขัง โดยมีกำลังและทรัพยากรที่สมบูรณ์จากรายได้จากการกระทำความผิด และการใช้ความรุนแรงก็เป็นวิธีการดำเนินการที่เป็นปกติวิสัยของกลุ่มดังกล่าวอยู่แล้ว

⁴⁵ Wayne W. Bennett and Karen M. Hess *Criminal Investigation*. P 452.

กลุ่มองค์กรอาชญากรรมรู้ว่าหากจำกัดพยานที่จะให้การในศาลได้ ก็จะทำให้ขาดพยานหลักฐานที่จะใช้ลงโทษสมาชิกขององค์กรที่ถูกจับกุมดำเนินคดีได้ หรือหากองค์กรอาชญากรรมนั้นสามารถข่มขู่พยานดังกล่าวได้ว่าหากไปให้การต่อเจ้าหน้าที่หรือเบิกความในศาลและทำให้พวกของตนถูกลงโทษแล้ว ก็จะถูกแก้แค้นด้วยการฆ่าและหรือทำร้ายตัวพยานนั้นเองรวมไปถึงบุคคลในครอบครัวของพยานด้วย⁴⁶

จากผลกำไรมหาศาลที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมในแต่ละครั้งการจะรักษาผลกำไรให้คงอยู่เพื่อเป็นทุนทรัพย์หรือเพื่อความมั่งคั่งขององค์กรอาชญากรรม การป้องกันตัวเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพราะหากมีการขัดขวางโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลใด ๆ ก็แล้วแต่ ย่อมจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการแสวงหาผลประโยชน์และผลกำไรที่จะเกิดขึ้นทั้งยังอาจทำให้ทรัพย์สินที่มีอยู่ถูกยึดไปโดยกระบวนการตามกฎหมายอีก ดังนั้นเมื่อมีผลประโยชน์มหาศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง การจะรักษาผลประโยชน์ดังกล่าวไว้ให้ได้จะต้องมีการจัดการกับบุคคลที่เป็นอุปสรรคดังกล่าวด้วยวิธีการที่เด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นโดยวิธีการตามกฎหมายหรือนอกกฎหมายก็ตาม และยิ่งเป็นการกระทำโดยกลุ่มองค์กรอาชญากรรมแล้วการกระทำและผลที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งย่อมมีความร้ายแรงกว่าอาชญากรรมธรรมดาหลายเท่า หรือการฆ่า และในส่วนของ การขัดขวางการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมก็ย่อมมีความรุนแรงที่มากขึ้น เนื่องจากมีการร่วมกระทำผิดหลายคนและแต่ละคนย่อมต้องการที่จะปกปิดการกระทำผิดในส่วนของตนจึงสามารถเพิ่มความรุนแรงเป็นหลายเท่า เช่น การข่มขู่โดยการทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้ที่เป็พยานหรือบุคคลใกล้ชิด การทำร้ายร่างกายจนพิการ หรือการฆ่าพยาน ผู้เสียหาย หรือเจ้าหน้าที่ การปกปิดหรือเคลื่อนย้ายพยานเอกสารที่แยบยล และการฆ่าผู้ที่ร่วมกระทำผิดด้วยกัน

เมื่อองค์กรอาชญากรรมได้แพร่ขยายการกระทำผิดไปทั่วโลกมีการกระทำผิดความผิดในรัฐหนึ่งและสามารถหลบหนีไปอีกรัฐหนึ่งได้โดยไม่ถูกจำกัดเรื่องอาณาเขต ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายของประเทศต่าง ๆ มีความจำกัดในเรื่องของเขตอำนาจศาลและเขตอำนาจอธิปไตย แต่องค์กรอาชญากรรมไม่ได้ถูกจำกัดในเรื่องดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์หรือซีวิลลอว์ก็ตาม ในปัจจุบันนี้ก็ถูกคุกคามโดยกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติแทบทั้งสิ้น ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันนี้มีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อให้ประเทศที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการกระทำขององค์กร

⁴⁶วันชัย รุจนวงศ์, "มาตรการคุ้มครองพยานบุคคล",วารสารอัยการ ปีที่ 18 ฉบับพฤศจิกายน 2537 หน้า 101.

อาชญากรรมข้ามชาติมาลงนามเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกันอันจะสามารถปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างได้ผล เมื่อประเทศในระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ หรือซีวิลลอว์ มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ยากที่จะถือว่าเป็นระบบกฎหมายที่พัฒนาขึ้นโดยศาลโดยไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรได้อีก⁴⁷ จึงทำให้ง่ายต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในทางกฎหมาย นอกจากนั้นอนุสัญญา ๔ ยังมีลักษณะและเนื้อหาเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ มิได้มีลักษณะเป็นกฎหมายภายในสำหรับประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศซึ่งมีผลบังคับต่อรัฐภาคีเท่านั้น ไม่ว่ารัฐภาคีนั้นจะเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ หรือซีวิลลอว์ อีกทั้งกระบวนการในการทำความตกลงได้กำหนดนโยบายและทางปฏิบัติ โดยมีการใช้ภาษาซึ่งประเทศต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วมลงนามสามารถที่จะนำเอาหรือยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปตามกระบวนการของกฎหมายภายในของแต่ละประเทศได้ และเมื่อได้มีการลงนามในอนุสัญญา ๔ แล้วก็ถือได้ว่าประเทศนั้นเห็นชอบที่จะเป็นภาคีสมาชิก และเท่ากับเป็นการแสดงความจำนงที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติในอนุสัญญา ๔ แล้ว และเพื่อให้บรรลุเจตจำนงนั้น ประเทศที่ลงนามไม่ว่าจะเป็นประเทศในระบบคอมมอนลอว์ หรือซีวิลลอว์ จะต้องมีการกำหนดความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมไว้ในกฎหมายภายในของประเทศตนตามรูปแบบและลักษณะของระบบกฎหมายแห่งประเทศตน หากกฎหมายภายในไม่สอดคล้องก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือออกเป็นกฎหมายใหม่ เพื่อให้สามารถให้สัตยาบันอนุสัญญาและพิธีสารแนบท้ายดังกล่าวได้

2.4 หลักกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะขอทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศอันได้แก่กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ทั้งนี้จะมุ่งศึกษาไปที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการพัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายเรื่องนี้อย่างเป็นระบบ มีการบัญญัติไว้เป็นบทเฉพาะ ง่ายต่อการศึกษา จากนั้นจะศึกษากฎหมายของประเทศฝรั่งเศสที่ยังไม่มีความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมบัญญัติไว้โดยเฉพาะแต่ก็สามารถนำบทบัญญัติที่ใกล้เคียงกับเรื่องดังกล่าวมากำหนดบทลงโทษได้อย่างเหมาะสม

2.4.1 สหรัฐอเมริกา

⁴⁷ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, “การพัฒนากฎหมาย (Legal Development)”. 60 ปี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หน้า 331.

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ มีการรวมกลุ่มของบุคคลหลายเชื้อชาติ และมีความเป็นประเทศเสรีสูง การพิจารณาคดีในศาลจึงต้องมีการวางกฎกติกาค่อนข้างมากเพื่อไม่ให้กระบวนการดำเนินคดีเกิดความล้มเหลว ซึ่งในอดีตสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีความผิดฐานให้การเท็จ (Perjury) ความผิดฐานติดสินบนพยาน (Bribery of Witness) ความผิดฐานจ่ายเงินให้กับพยาน (Payment of Witness) ความผิดฐานจำเลยกีดขวางหรือขัดขวางกระบวนการในการสอบสวนและดำเนินคดี (Impeded or Obstructed of the administration of justice during the Investigation or prosecution) และกฎหมายว่าด้วยการข่มขู่พยานที่ใช้ในปัจจุบันซึ่งกำหนดให้สามารถลงโทษผู้ที่ข่มขู่พยานของรัฐได้ก็มีต้นกำเนิดมาจากกฎหมายที่เรียกว่ากฎหมายละเมิดศาล (contempt statutes) ในปี ค.ศ.1831 ซึ่งนอกจากจะกำหนดอำนาจให้ศาลในการลงโทษผู้ที่ดูหมิ่นศาลซึ่งเกิดขึ้นภายในศาลแล้วยังสามารถลงโทษผู้ที่ดูหมิ่นศาลแต่เกิดขึ้นภายนอกศาลได้อีกด้วย⁴⁸ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่นั้นก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกามีการพัฒนาจากการกระทำผิดโดยลำพังเป็นการกระทำโดยรวมกลุ่มกัน (Organized Crime) ซึ่งจะประสบความสำเร็จมากกว่าการกระทำโดยลำพัง องค์การอาชญากรรมดังกล่าวมีการแสวงหาประโยชน์ในธุรกิจอย่างต่อเนื่องและมีการป้องกันตัวเองจากการถูกดำเนินคดี จนบางครั้งทำให้คดีล้มเหลวตั้งแต่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการ และยากที่จะระบุได้ว่าธุรกิจประเภทใดที่องค์กรอาชญากรรมเข้าไปสอดแทรก ด้วยเหตุนี้ จึงมีการออกกฎหมายควบคุมองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ ค.ศ. 1970 ใน Title 9 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ตลอดจนพระราชบัญญัติองค์กรผิดกฎหมายและการใช้อิทธิพลในการข่มขู่เอาเงิน Racketeer Influenced Corrupt Organization Act (RICO) ได้กำหนดฐานความผิดใหม่ ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการข่มขู่เอาเงิน ผู้ข่มขู่เอาเงินผู้ที่ประกอบอาชญากรรมดังต่อไปนี้ คือ การข่มขู่ (Extortion) การให้เงินกู้เงินโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา การให้สินบน และการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในการสืบค้นกิจกรรมธุรกิจที่ผิดกฎหมาย⁴⁹ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายของรัฐบาลกลางอีกหลายฉบับที่ออกมาเพื่อควบคุมการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรม เช่น พระราชบัญญัติต่อต้านการข่มขู่เอาเงิน ค.ศ. 1946 (Hobbs Anti-Racketeering Act of 1946) พระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมอาชญากรรมและความปลอดภัยบนท้องถนน ค.ศ. 1958 (Omnibus Crime Control and Safe Streets Act of 1958) และพระราชบัญญัติควบคุมองค์กรอาชญากรรม ค.ศ.1970 (Organized Crime Control Act of

⁴⁸ Kathleen F. Brickey, Corporate Criminal Liability, Vol 3 (Ill:Callaghan co.,1984) P.86

⁴⁹ Henry M. Wroblewski and Karen M Hess, Introduction to Law Enforcement and Criminal Justice, 6th ed, (Australia:wadsworth,2000), p 89.

1970)⁵⁰ นอกจากนั้น กฎหมายที่เพิ่งมีผลบังคับใช้ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานและเหยื่อ ค.ศ. 1982 (The Victim and Witness Protection Act of 1982) ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในบทบาทดั้งเดิมของกฎหมายว่าด้วยการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ 12 ตุลาคม 1982 และก่อให้เกิดฐานความผิดใหม่ 2 ฐาน คือ 1) การข่มขู่พยาน เหยื่อ และผู้ให้ข้อมูล (18 USC 1512) และ 2) การแก้แค้นผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีส่วนร่วมในกระบวนการของศาลหรือการสอบสวน (investigation) (18 USC 1513)⁵¹

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ตาม Black law Dictionary หมายถึง ความพยายามใด ๆ เพื่อขัดขวางงานเกี่ยวกับการให้ความยุติธรรมที่ถูกต้องชอบธรรม สำหรับประเทศที่ใช้กฎหมายแบบ Common law เช่น ในสหรัฐอเมริกาในช่วงแรกถือว่า “การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม” เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเบา (Misdemeanor) ซึ่งความผิดทางอาญาดังกล่าวสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเข้าไปยุ่งกับคณะลูกขุน การแทรกแซงการปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และการตัดทอนหรือการปฏิเสธที่จะแสดงพยานหลักฐาน เป็นต้น การขัดขวางความยุติธรรมรวมการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาหลายฐานความผิด อีกทั้งยังอาจเกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาฐานอื่น ๆ หรือความผิดฐานกรรโชกก็ได้⁵² การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมมีสาระสำคัญอยู่ตรงที่มุ่งลงโทษแก่ผู้ที่กระทำการใดอันเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นการขัดขวางระบบงานในกระบวนการยุติธรรมมิให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องชอบธรรม ปัจจุบันได้นำมาบัญญัติไว้ใน U.S. Code ซึ่งเป็นประมวลบทบัญญัติแห่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในลักษณะที่ 18 (Title 18) ตั้งแต่มาตรา 1501 ถึงมาตรา 1518 ได้บัญญัติลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการใช้อิทธิพลชักจูงหรือประทุษร้ายเจ้าพนักงานหรือลูกขุน การขัดขวางคำสั่งศาล การขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายแห่งสหรัฐหรือกฎหมายท้องถิ่น ขัดขวางหรือครอบงำผู้ตรวจสอบบัญชีของรัฐบาลกลาง ขัดขวางการตรวจสอบสถาบันการเงินโดยผู้แทนของสหรัฐ ฯ การยุ่งเกี่ยวเข้าไปยุ่งเหยิง หรือการแก้แค้นได้ต่อพยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ให้ข้อมูล

⁵⁰ Wayne W Bennett and Karen, Criminal Investigation, 2nd ed, (New York: West Publishing co., 1987), p 453.

⁵¹ Kathleen F. Brickey, Corporate Criminal Liability, p 88.

⁵² Sue Titus Reid, Criminal Law, 4th ed, (United State: The Macgaraw-Hill Companies, Inc., 1998), p 367.

ในสหรัฐอเมริกา มีการคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิธีพิจารณาความอาญาก็บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย (วิธีพิจารณาความอาญาแบบรัฐธรรมนูญ) การกระทำใดที่กระทบสิทธิของประชาชนจึงมักจะขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย เช่น จำเลยขอให้ศาลออกหมายเรียกพยาน (Subpoena) ที่เป็นประโยชน์ต่อตนมาให้การ เป็นการให้สิทธิจำเลยต่อผู้คดีได้อย่างเต็มที่ การกระทำใดที่เป็นการกีดกันไม่ให้พยานที่เป็นประโยชน์แก่จำเลยมาเบิกความ เช่น ช่มชู้พยานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อไม่ให้มาเป็นพยาน หรือแม้จะเป็นการช่มชู้พยานในวันสืบพยานวันนี้ จนพยานกลัวที่จะมาเบิกความในนัดต่อไป ก็ถือว่าเป็นการกีดกัน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ต้องยกฟ้อง

กรณีศึกษา

1. United state v. Barner ศาลพบพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงพอที่จะสนับสนุนผลการไต่สวนความรับผิดชอบที่เป็นองค์ประกอบของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุที่นาย Barner นายทหารระดับนายสิบ (ครูฝึก) ถูกฟ้องต่อศาล ต่อมาได้สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกเปลี่ยนประวัติของพวกเขาเกี่ยวกับการเป็นทหารก่อนที่จะนำมาอ้างเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ ผู้พิพากษาศาลทหารได้ตัดสินว่าการกระทำของ Barner เป็นความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม⁵³

2. ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในคดีนี้ เกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนักกฎหมายและเข้าใจภาษาต่างประเทศ ได้พบกับลูกความชาวต่างชาติของทนายความคนหนึ่งทางเดินหลังจากเลิกศาลแล้ว และพูดคุยกันโดยลูกความคนดังกล่าวได้ระบายความรู้สึกอัดอั้นใจว่าทนายความของเขาไม่ยอมถามคำถามที่เขาต้องการจะสื่อให้ศาลรับรู้ อาจเป็นเพราะเหตุว่าเขาพูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดีเนื่องจากเป็นคนต่างชาติ และทนายความของเขาไม่เข้าใจคำพูดของเขาด้วยความอยากจะช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดจึงได้เสนอตัวที่จะช่วยแปลคำพูดนั้นโดยลี้มนี้ถึงเรื่องข้อกำหนดของศาลที่ห้ามล่ามแปลโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่งตั้งจากศาล และห้ามทนายความที่มีได้รับการแต่งตั้งเข้ามาแทรกแซงในคดี ซึ่งเป็นการห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในคดีเข้าสู่คดี การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม⁵⁴

⁵³ United state v barner, No. 00-0431 Crim. App. No. 9701385 Decided November 16, 2001.

⁵⁴ Veronica Seungwon Tung (1997). "Obstruction of Justice". Available: http://hcs.harvard.edu/~yisei/backissues/winter_96/obstruction.html.

3. ทะเลาะกันเกี่ยวกับเรื่องการทำธุรกิจค้าขายจนเกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น แล้วตำรวจเข้าจับกุม แต่ไม่ยอมให้จับ จึงเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายและการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม⁵⁵

4. *Houston, Reuters* - ศาลสหรัฐอเมริกาตัดสิน "Arthur Andersen" ขัดขวางกระบวนการยุติธรรมด้วยการทำลายเอกสารทางการเงินของ Enron Corp. (บริษัท Enron ซึ่งล้มละลายไปแล้วมี Andersen เป็นทั้งที่ปรึกษาการจัดทำบัญชีและตรวจสอบบัญชี) คณะลูกขุนใช้เวลา 72 ชั่วโมง ใน 10 วัน ตัดสินในวันที่ 15 มิถุนายน 2545⁵⁶ ว่าการทำลายเอกสารและเพิ่มข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่การเก็บกวาดตามปกติตามที่ Andersen ยืนยัน แต่เป็นความผิดฐานพยายามขัดขวางเจ้าหน้าที่ส่วนกลางในการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับ Enron Corp. ทั้งนี้ Andersen จะถูกควบคุมความประพฤติเป็นเวลา 5 ปี และปรับเป็นเงิน 500,000 ดอลลาร์⁵⁷

2.4.1.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงพยานพยานหลักฐาน

บทบัญญัติตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงหรือยุ่งเหยิงกับพยานไม่ว่าจะเป็น การใช้กำลัง ช่มชู้ ให้สัญญา หรือให้ประโยชน์ที่สมควรได้ เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือการแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดี อันมีลักษณะคล้ายกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 23 (ก) ได้แก่ มาตรา 1512 ความผิดเกี่ยวกับการเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล ผู้เสียหาย หรือผู้ให้ข้อมูล (an informant) ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

"การกระทำโดยการฆ่า พยายามฆ่า การคุกคาม ขัดขวาง ทำให้กลัว ใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้ หลอกหลวง หรือชักจูงใจโดยทุจริต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกีดกันมิให้ผู้ใดเข้าร่วมหรือเบิกความในกระบวนการพิจารณาคดีหรือการให้ถ้อยคำ ข่าวดสาร หรือการยื่นพยานหลักฐานอื่นใดในการดำเนินคดีหรือกีดกันบุคคลใดๆ เพื่อมิให้มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือผู้พิพากษาเพื่อแจ้งข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำผิด หรือกระทำเพื่อให้เกิดผลกระทบ ประวิง หรือขัดขวาง การมาศาลหรือการเบิกความของบุคคลอื่น ตลอดจนเป็นสาเหตุให้บุคคลอื่น ถอน ทำลาย ปิดบัง หรือเปลี่ยนแปลงคำให้การ เอกสาร หรือพยานวัตถุใดๆ หรือขัดขวางการจับหรือค้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด"

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน

⁵⁶ Bangkok Post, 17 June 2002, p.4.

⁵⁷ กรุงเทพธุรกิจ, 17 มิถุนายน 2545, หน้า 11.

บทบัญญัติในมาตรา 1512 นี้ มีเจตนาที่จะเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำการแทรกแซงหรือขัดขวาง พยาน ผู้เสียหาย และผู้ให้ข้อมูล เพราะถือว่าเป็นการขัดขวางการอำนวยความสะดวกและยังขยายขอบเขตความคุ้มครองไปถึงผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นพยานหลักฐานทุกกรณี พยานคณะลูกขุนหรือพยานผู้ปรากฏต่อหน้าคณะลูกขุนหรือพนักงานสอบสวนก็ถือว่าเป็นพยานตามความหมายในมาตรา 1512 นี้ แม้ว่าพยานดังกล่าวปฏิเสธที่จะเบิกความและไม่ถูกเรียกตัวมาเบิกความอีกก็ตาม เนื่องจากมาตรานี้ ไม่ได้กล่าวถึงสถานภาพของพยานอย่างชัดเจน เพราะใช้คำว่า “บุคคล” ไม่ได้ใช้คำว่า “พยาน” (United States V. Risken, 1986, CA8 Iowa 788 F2d 1316) ปัจจุบันมาตรา 1512 ใช้กับการแทรกแซงพยานหลักฐานทุกกรณี ไม่เฉพาะแต่กรณีที่มีการใช้กำลังข่มขู่หรือฆ่าพยานเท่านั้น แต่รวมถึงการมีอิทธิพลเหนือพยานบุคคลนั้นด้วย (United States V. Dawlett, 1986, CA1 Mass 787 F2d 771.)

การพิจารณาความผิดตามมาตรา 1512 ประเด็นสำคัญอยู่ที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาที่จะขัดขวางการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมไม่ให้เกิดผลไปในทางที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมายมากกว่าจะมุ่งไปที่ผลสำเร็จของการกระทำ ดังนั้น การที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาขัดขวางไม่ให้พยานเข้ามาเบิกความ แม้การข่มขู่หรือการขัดขวางจะไม่ประสบผลสำเร็จก็ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 1512 (9) (2) (United States V. Martinez, 1985, CA2 NY, 775 F2d 31.) ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจริงๆ แล้ว พยานรู้สึกหวาดกลัวหรือไม่ โดยสามารถพิสูจน์แต่เพียงว่าการข่มขู่มีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดความกลัว อีกทั้งการข่มขู่ไม่จำเป็นต้องกระทำโดยชัดแจ้ง เป็นการกระทำโดยปริยายก็ได้

2.4.1.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดี หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องด้วยในการดำเนินคดี ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับการกระทำตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 23 (ข) ได้แก่บทบัญญัติดังต่อไปนี้

1. มาตรา 1501 “ความผิดอันเกิดจากการขัดขวาง ต่อต้าน คัดค้านหรือทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้รับมอบอำนาจผู้กระทำการส่งหรือพยายามที่จะส่งหมาย หรือเอกสารในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล โดยรู้อยู่แล้วว่าบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานหรือกระทำหน้าที่เช่นเจ้าพนักงานในการส่งหมายหรือปฏิบัติตามหมาย คำสั่ง หรือกระบวนการตามกฎหมาย”

มาตรา 1501 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหรือทำหน้าที่ในการส่งหมาย ซึ่งถือว่าเป็นการคุ้มครองกระบวนการภายหลังที่มีการออกหมายโดยผู้พิพากษาแล้ว และการขัดขวางดังกล่าวไม่จำเป็นต้องให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีที่ฟ้องร้องกันอยู่ การใช้ภาษาที่เป็นการละเมิดหรือมีความหมายเป็นการขัดขืน แม้ว่าจะไม่พูดอย่างชัดเจนก็ให้ถือว่าเป็นการละเมิดและรบกวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 1501⁵⁸ ตามมาตรานี้ได้ขยายขอบเขตของความรับผิดชอบไปถึงการขัดขวางการปฏิบัติตามของศาลที่สั่งโดยวาจาด้วย เช่น การขัดขวางไม่ให้เจ้าหน้าที่นำตัวบุคคลที่ถูกศาลตัดสินให้ลงโทษออกจากห้องพิจารณาคดี (United States V. Terry 1890, DC Cal, 41 F771) นอกจากจะกำหนดให้เป็นความผิดสำหรับการขัดขวางหรือทำร้ายเจ้าหน้าที่ผู้ส่งหมายแล้วยังให้รวมไปถึงผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวด้วย เช่นการขัดขวางเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ปฏิบัติงานตามหมายอายัดหรือบุคคลที่ทำหน้าที่แทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (United States V. McDonald, 1879, CC Wis, F Cas No 15667.)

ผู้กระทำอันจะเป็นความผิดตามมาตรา 1501 ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าเจ้าหน้าที่ที่ตนขัดขวางนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ส่งหมายเพียงแต่รู้ว่าบุคคลที่ตนขัดขวางนั้นเป็นเจ้าหน้าที่เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว (Coleman v United States 1920, CA6 Ky, 286 F 468.) และมาตรานี้ไม่ต้องการเจตนาพิเศษ

2 มาตรา 1503 ความผิดเกี่ยวกับใช้อิทธิพลหรือทำร้ายเจ้าหน้าที่หรือลูกขุน เป็นความผิดกรณีผู้ใดกระทำโดยทุจริต ช่มชู้ ใช้กำลัง หรือมีหนังสือช่มชู้ หรือการสื่อสารด้วยวิธีอื่นที่เป็น การช่มชู้ เพื่อพยายามทำให้เกิดอิทธิพล ช่มชู้ หรือประวิงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะลูกขุนใหญ่ คณะลูกขุนเล็ก เจ้าหน้าที่ของศาล หรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หรือทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สินของลูกขุน ด้วยเหตุที่ได้ออกคำตัดสินหรือมีการฟ้องคดีอาญาโดยลูกขุนดังกล่าว หรือด้วยเหตุที่เขาเป็นหรือทำหน้าที่ลูกขุนนั้น หรือทำร้ายเจ้าหน้าที่ ผู้พิพากษา หรือทำลายทรัพย์สินบุคคลดังกล่าว ด้วยเหตุที่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือกระทำโดยทุจริต ช่มชู้ หรือใช้กำลังบังคับ หรือโดยมีเจตนาหมายช่มชู้ การทำให้เกิดอิทธิพล การขัดขวาง หรือการประวิง หรือเพื่อพยายามทำให้เกิดอิทธิพล การขัดขวาง หรือประวิงการบริหารความยุติธรรมที่เหมาะสม และถ้าการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในมาตรานี้เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีอาญา และได้กระทำโดยช่มชู้ว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย หรือใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษสูงขึ้น

⁵⁸ Emmanuel S. Tison, United States Code Service, (New York: The Lawyers Co-operative Publishing co., 1976), P 434.

มาตรา 1503 เป็นบทบัญญัติพื้นฐานของความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม มีรูปแบบเพื่อป้องกันการนำกระบวนการทางกฎหมายไปใช้ในทางที่ผิดด้วยวิธีการที่ทุจริต และบัญญัติขึ้นมาเพื่อให้กระบวนการพิจารณาในชั้นลูกขุนจะต้องได้รับการปกป้องเช่นเดียวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีเจตนาที่จะปกป้องผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาของศาลตลอดจนห้ามการใช้กำลังบังคับหรือใช้วิธีการที่ไม่ชอบอย่างอื่นเข้าแทรกแซงการใช้อำนาจฝ่ายตุลาการ⁵⁹ นอกจากนี้จะห้ามทำให้เกิดอิทธิพลหรือข่มขู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวนี้แล้วยังบัญญัติห้ามการกระทำอันตรายเป็นต่อบุคคลหรือทำลายทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวด้วย มาตรา 1503 นี้ ถือว่าเป็น “Omnibus Clause” เป็นบทบัญญัติที่มีข้อห้ามสารพัดรวม ว่าห้ามการทุจริต พยายามทำให้เกิดอิทธิพลหรือการข่มขู่ด้วยการใช้วิธีการสื่อสารต่าง ๆ รูปแบบของการทุจริตขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ไป อันเป็นวลีที่กินความกว้าง จึงสามารถรวมถึงการกระทำได้ทุกวิธีหรือทุกรูปแบบเป็นหลักประกันว่าอาชญากรจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรานี้โดยใช้วิธีการใหม่ๆ ได้ นอกจากนั้นคำว่า การกระทำต่อการบริหารความยุติธรรมที่เหมาะสม (the due administration of justice) ก็เป็นบทบัญญัติที่กว้างครอบคลุมการห้ามกระทำใดๆ ที่จะกระทบกระเทือนต่อการบริหารความยุติธรรมที่เหมาะสม

มาตรา 1503 นี้ มุ่งปกป้องทั้งการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและทางอาญาจากการแทรกแซง โดยไม่เหมาะสม (Roberts v. United States, 1956, CA9 Cal, 239 Fzd 467.) แต่ที่สำคัญคือกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลหรือกระบวนการพิจารณาแบบกึ่งตุลาการ จะต้องอยู่ระหว่างพิจารณาคดีในขณะที่เกิดการกระทำความผิดขึ้นอย่างน้อยที่สุดเมื่อมีการยื่นคำฟ้องแล้ว ดังนั้นหากแทรกแซงการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ FBI จะไม่เป็นความผิดตามมาตรา นี้ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาลไม่ถือว่าเป็นการบริหารงานยุติธรรมภายใต้มาตรา 1503 ถึงแม้ว่าจะมีการสืบสวนสอบสวนที่ดำเนินต่อไประหว่างพิจารณาคดีก็ตาม⁶⁰

ในส่วนองค์ประกอบเกี่ยวกับเจตนา ตามมาตรา 1503 นี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะขัดขวาง หรือแทรกแซงการดำเนินกระบวนการพิจารณาหรือการบริหารความยุติธรรมที่เหมาะสม อันเป็นมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ (Pettibone v. United States 1983, 148 US 197, 37 L Ed 419, 13 S Ct 542) ดังนั้น การเป็นความผิดสำเร็จตามมาตรา 1503 ไม่หมาย

⁵⁹ Kathleen F. Brickey, *Corporate Criminal Liability*, Vol 3 (III: Callaghan co., 1984) P.89-90.

⁶⁰ Ibid., p. 93-94.

ความเฉพาะการมีอิทธิพลเหนือลูกขุนเท่านั้น การมีเจตนาที่จะขัดขวางกระบวนการยุติธรรมก็เป็นความผิดแล้ว

ตัวอย่างของการกระทำความผิดตามมาตรา 1503 เช่น การพยายามทำให้เกิดผลกระทบต่อการตัดสินหรือการพิจารณาของลูกขุน (Kong v United States 1954, CA 9 Hawaii, 216 F2d 665.) การใช้อิทธิพลโดยไม่เหมาะสมเพื่อให้มีการลดโทษ (United States V. Polakoff 1941, CA2 NY, 121 F2d 333) คู่ความผู้ที่เลี้ยงเครื่องดื่มหรือจ่ายค่าที่พักให้แก่คณะลูกขุน (Sneed v United States 1924, CA5 Tex, 298 F911) การพยายามให้สินบนเจ้าหน้าที่ศาลหรือลูกขุน หรือการขอร้องลูกขุนอย่างจริงจังเพื่อให้ไปมีอิทธิพลต่อการพิพากษาลงโทษของศาล หรือการสั่งให้บุคคลภายนอกนำสินบนไปให้แก่ลูกขุน ก็ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา⁶¹

3. มาตรา 1505 ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางการพิจารณาคดี (Obstruction of proceeding before department, agencies and committees.)

“เป็นความผิดกรณีผู้ใดจงใจที่จะหลบเลี่ยง ป้องกัน หรือขัดขวางไม่ว่าจะทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของคำสั่งให้มีการไต่สวนคดีแพ่งที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องภายใต้กฎหมาย Antitrust Civil Process Act. โดยเจตนาที่จะเพิกถอนสำแดงเท็จ การเคลื่อนย้ายออกจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง การปกปิด ปิดบัง ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง แก้วไข หรือด้วยวิธีการอย่างอื่นที่เป็นการปลอมเอกสาร การให้การตอบคำถามเป็นลายลักษณ์อักษร หรือด้วยวาจาอันเป็นเท็จ หรือพยายามที่จะกระทำการดังกล่าว

ความผิดกรณีผู้ใดที่โดยทุจริต ช่มชู้ ใช้กำลัง หรือมีเจตนาช่มชู้ เพื่อให้เกิดอิทธิพลขัดขวาง ประวิง หรือพยายามที่จะให้เกิดอิทธิพล ขัดขวาง หรือประวิงต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้กระบวนการของหน่วยงานของรัฐ หรือต่อการใช้อำนาจในการสอบสวนหรือไต่สวนของสภาหรือคณะกรรมการธิการของสภา หรือคณะกรรมการร่วมของสภา ต้องระวางโทษ”

บทบัญญัติในมาตรา 1505 มุ่งลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำการอันเป็นการขัดขวางกระบวนการใดๆ ที่มีต่อหน่วยงานของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ตั้งโดยสภาองเกรส ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 1505 นี้ จะต้องมีการกระทำที่เป็นการทุจริตคือ มีเจตนาที่จะขัดขวางการปฏิบัติตามกฎหมายอันเป็นเจตนาพิเศษด้วย (United States v Abrams 1970 CA2 NY, 427 F2d 86.)

⁶¹ Ibid., p. 91.

คำว่า “Pending Proceeding” ในมาตรา 1505 นี้ ไม่จำกัดอยู่เฉพาะแค่การดำเนินการในชั้นศาลตามปกติเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้กับชั้นสืบสวนหรือค้นหาข้อเท็จจริง และชั้นวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐได้ด้วย เช่นในคดีที่การสืบสวนกระทำโดยผู้ช่วยพนักงานอัยการของคณะกรรมการการค้าแห่งรัฐบาลกลางก็ให้ถือว่าเข้าข่ายตามมาตรา 1505 นี้ด้วย (United States v Fruchtmann 1970, CA6 Ohio, 421 F2d 1019) การกระทำความผิดขณะที่คดีอยู่ระหว่างการสืบสวนหาข้อเท็จจริงโดยหน่วยงานของรัฐ ก็ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 1505 นี้เช่นกัน คำว่า “Proceeding” ในมาตรา 1505 นี้ จะหมายถึงกระบวนการสืบสวนซึ่งเป็นการบังคับใช้กฎหมายมากกว่าจะหมายถึงกระบวนการพิจารณาคดีในศาลจริงๆ (United States v Daminger 1960, 30 CMR 826)

4. มาตรา 1509 ความผิดฐานขัดขวางคำสั่งของศาล เป็นความผิดเมื่อได้ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ เพื่อป้องกัน ขัดขวาง ประวิง หรือการก่อกวน หรือพยายามป้องกัน ขัดขวาง ประวิง หรือก่อกวนการใช้สิทธิโดยชอบ หรือการปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้อำนาจ คำสั่ง คำตัดสิน หรือคำชี้ขาดของศาล ต้องระวางโทษ

การกระทำความผิดภายใต้อำตรา 1509 นี้ จะต้องปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รู้ถึงการมีอยู่ของคำสั่งศาลในขณะที่มีการกระทำความผิดนั้น และผู้กระทำความผิดได้กระทำลงโดยมีเจตนา ที่จะขัดขวางหรือก่อกวนกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวนี้ด้วย (United States v Griffin, 1975 CA1 Mass, 525 F2d.) เช่น ผู้ที่รบกวนการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งได้ดำเนินการตามคำสั่งของศาลก็เป็นความผิด ตามมาตรา 402 และมาตรา 1509 ด้วย (Stanley v Darlington County School Dist. 1970 DC SC, 313 F Supp 439.)

ในส่วนขององค์ประกอบเกี่ยวกับเจตนา ผู้กระทำจะต้องกระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อก่อกวนหรือแทรกแซงการใช้สิทธิโดยชอบหรือการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อำนาจคำสั่งของศาล อันเป็นเจตนาพิเศษ

5. มาตรา 1510 ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางการสอบสวนทางอาญา เป็นความผิดเมื่อกระทำการดังต่อไปนี้

“ผู้ที่พยายามให้สินบน เพื่อจงใจจะทำให้เกิดการขัดขวาง ทำให้ล่าช้า หรือกีดกันการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาของบุคคลหนึ่งต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนคดีอาญา

ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน แจ้งแก่บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ดี เกี่ยวกับเนื้อหาหรือข้อความในหมายเรียกพยาน เพื่อเรียกบันทึกจากสถาบันการเงิน หรือข้อมูลที่เตรียมขึ้นไว้สำหรับคณะลูกขุนใหญ่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหมายเรียกพยานของศาลนั้น หรือแจ้งแก่ลูกค้าผู้ที่เป็นเจ้าของบันทึก (Record) ที่ถูกออกหมายเรียกนั้น หรือบุคคลอื่นที่มีชื่อในหมายเรียกเกี่ยวกับเนื้อหาหรือข้อความในหมายเรียกหรือข้อมูลซึ่งเตรียมไว้ให้กับคณะลูกขุนใหญ่”

ความผิดเกี่ยวกับการสอบสวนทางอาญาโดยเฉพาะในส่วนที่บัญญัติให้ผู้ที่ยพยายามจะให้สินบนเพื่อขัดขวาง ทำให้ล่าช้า เพื่อป้องกันมิให้มีการสื่อสารข้อมูลต่อพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาของสหรัฐต้องได้รับโทษนั้น ถือว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทางการสอบสวนคดีอาญา ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความไขว่เขวในการปฏิบัติหน้าที่อันจะส่งผลร้ายให้ตกแก่ผู้เสียหาย

ตามมาตรา 1510 “เจ้าหน้าที่สอบสวนคดีอาญา” (Criminal investigator) จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากกระทรวง หน่วยงาน หรือกองทัพแห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อดำเนินการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการสอบสวนหรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายอาญาแห่งสหรัฐอเมริกา

มาตรา 1510 บังคับใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการขยายความคุ้มครองแก่พนักงานสอบสวนคดีอาญา เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลางปราศจากอคติ และคุ้มครองผู้ที่จะให้ข้อมูลหรือมาให้ถ้อยคำสำคัญกับพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนก่อนที่คดีจะถึงชั้นศาล (United States v Williams, 1973 CA8 MO, 470 F2d 1339) เช่น การที่จำเลยพยายามให้สินบนเพื่อขัดขวางไม่ให้พยานสื่อสารข้อมูลดังกล่าวผ่านทางไปรษณีย์ไปยังพนักงานสอบสวน (United States v Clair, 1976 DC NY, 418 F Supp 201)

ข้อสังเกตตามมาตรา 1510 นี้ ไม่จำเป็นจะต้องมีการสอบสวนเกิดขึ้นจริง แต่ต้องการเพียงว่าจำเลยจะต้องรู้อย่างชัดเจนว่าผู้มีข้อมูลตั้งใจจะเข้ารับการสอบสวนจากเจ้าหน้าที่สอบสวนคดีอาญาจากรัฐบาลกลาง และจำเลยได้จ่ายเงินให้กับบุคคลดังกล่าว เพื่อเป็นการปิดปากหรือทำให้ไม่กล้าพูด (United States v Lippman, 1974 CA6 Mich, 492 F2d 314.) การกระทำความผิดภายใต้มาตรานี้ผู้กระทำจะต้องกระทำไปโดยมีเจตนาพิเศษ (United States v Carleo, 1987 CA 10 Colo, 576 F2d 846)

6. มาตรา 1511 ความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายของรัฐหรือของท้องถิ่น

“ความผิดฐานร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สมคบกันเพื่อขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายอาญาของรัฐ หรือท้องถิ่น หน่วยงานทางการเมืองอื่น ๆ ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะอำนวยความสะดวกในธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย โดย

- 1) บุคคลหนึ่งในจำนวนนั้นจะต้องได้กระทำการอันมีผลเช่นเดียวกับสมคบ
- 2) บุคคลหนึ่งในจำนวนนั้นจะต้องเป็นพนักงานหรือได้รับการแต่งตั้ง
- 3) บุคคลหนึ่งในจำนวนนั้นจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ผิดกฎหมาย”

ความผิดตามมาตรานี้เป็นสมคบกันเพื่อกระทำการขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายอาญา โดยมีเจตนาที่จะช่วยเหลือธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย ซึ่งผู้กระทำความผิดตามมาตราอย่างน้อยคนหนึ่งจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (government official) และอย่างน้อยในจำนวนนั้นคนหนึ่งจะต้องมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย (เช่น ได้รับเงินสนับสนุน จัดการ ควบคุมดูแล หรือเป็นเจ้าของธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมายนั้น) United States v Crockett, 1975 CA5 Ga, 514 F2d 64.

United States v. Panzanella, 1976 DC Pa, 416 F Supp 68. คดีนี้จำเลยรักษาการในตำแหน่งนายอำเภอแต่จำเลยกลับให้ความคุ้มครองธุรกิจพนันบางประเภท จึงเป็นความผิดฐานสมคบกันเพื่อขัดขวางการบังคับใช้กฎหมายอาญาแห่งสหรัฐ เนื่องจากมีเจตนาอำนวยความสะดวกให้การพนันผิดกฎหมาย แม้จำเลยจะปฏิเสธว่าไม่มีเจตนาก็ตาม เพราะการเป็นผู้ร่วมสมคบ (co-conspirators) และเจตนาให้เกิดการจู่โจมที่บังหลวงที่เป็นความผิดกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยก็ถือว่าเพียงพอแล้วที่จะทำให้จำเลยผิดฐานสมคบ เนื่องจากการสมคบเป็นความผิดโดยไม่ต้องปรากฏว่าจำเลยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรู้เห็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นของผู้สมรู้ร่วมคิดรายอื่น และข้อเท็จจริงที่ว่าผู้สมรู้แต่ละรายย่อมมีบทบาทที่แตกต่างกัน และมีแรงกระตุ้นในธุรกรรมที่ผิดกฎหมายไม่เหมือนกัน พฤติการณ์และเจตนาที่ชัดเจนในการกระทำที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้นตามพยานหลักฐานที่มีอยู่ และไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำผิดอย่างชัดเจน เนื่องจากจำเลยได้ประพฤติดนในลักษณะที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่การกระทำที่ผิดกฎหมาย

มาตรา 1511 ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขโดยขึ้นอยู่กับว่า รู้ว่าเป็นการละเมิดกฎหมายของรัฐบาลกลางหรือไม่ กล่าวคือให้ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ถ้าจำเลยเจตนาที่จะกระทำการใด ๆ ที่กฎหมายไม่อนุญาตและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าว⁶² ไม่ต้องการเจตนาพิเศษ

⁶² Emmanuel S. Tapon, United States Code Service, (New York: The Lawyers co-operative publishing co.,1976) P.486

2.4.1.3 ความผิดอื่นที่เป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในสหรัฐอเมริกา นอกจากจะมีบทบัญญัติที่คล้ายคลึงและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในข้อที่ 23 แล้ว ยังมีบทบัญญัติที่เป็นความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมอันอยู่นอกกรอบพันธกรณีแห่งอนุสัญญา ๔ อีกด้วย ได้แก่

1. มาตรา 1502 บัญญัติให้เป็นความผิดกรณี ขัดขวาง ขัดขืน หรือต่อต้านการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของเจ้าหน้าที่สหรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นความผิดที่ต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. มาตรา 1504 เป็นความผิดกรณีการทำให้เกิดอิทธิพลต่อลูกขุนโดยใช้ลายลักษณ์อักษร เมื่อผู้ใดพยายามทำให้เกิดอิทธิพลต่อการดำเนินการหรือการตัดสินของคณะลูกขุนใหญ่หรือเล็ก ในประเด็นหรือเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาต่อหน้าคณะลูกขุนนั้น หรือต่อหน้าคณะลูกขุนที่ลูกขุนท่านนั้นเป็นสมาชิกอยู่ หรือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยวิธีการทำเป็นหนังสือ หรือการสื่อสารด้วยลายลักษณ์อักษรอย่างอื่นถึงลูกขุนคนดังกล่าวในประเด็นหรือเรื่องเช่นว่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำในมาตรานี้ก็ไม่ได้ห้ามการร้องขอเพื่อปรากฏตัวต่อหน้าลูกขุนใหญ่

3. มาตรา 1506 บัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับการเอาไป หรือเปลี่ยนแปลง บันทึก หรือกระบวนการและการประกันตัวอันเป็นเท็จ กรณีตามมาตรานี้เป็นความผิดเมื่อมีการ เอาไป นำออกไป เปลี่ยนแปลง ปลอม หรือหลีกเลียง โดยวิธีอื่นใด ซึ่งบันทึก หมาย กระบวนการ หรือกระบวนการพิจารณาคดีในศาลสหรัฐ หรือกระทำด้วยวิธีการดังที่กล่าวให้มีผลเป็นการกลับคำพิพากษา ทำให้คำพิพากษาเป็นโมฆะ หรือทำให้ไม่มีผลบังคับใช้ ก็เป็นความผิดที่ต้องระวางโทษ

ในวรรคสองของมาตรานี้ กำหนดให้เป็นความผิดกรณี บุคคลใดยอมรับ หรือจัดให้มีการยอมรับการให้หลักประกัน การประกันตัว หรือคำตัดสิน ในชื่อของบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ตัวของผู้นั้น หรือได้รับความยินยอมให้กระทำการเช่นว่านั้นได้ในศาลสหรัฐ ต้องระวางโทษ

4. มาตรา 1507 เป็นการบัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับการขัดขวาง หรือการเดินขบวนประท้วงไม่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ จึงบัญญัติให้ลงโทษสำหรับกรณี บุคคลใดเจตนาแทรกแซงด้วย การขัดขวาง การประวิงกระบวนการยุติธรรม หรือโดยเจตนาที่จะทำให้เกิดอิทธิพลต่อผู้พิพากษา ลูกขุน พยาน หรือเจ้าพนักงานของศาลในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการขัดขวางไม่ให้เข้าทำงาน หรือการเดินขบวนประท้วงในหรือใกล้อาคารทำการของศาล

สหรัฐ หรือในหรือใกล้อาคาร หรือที่อยู่อาศัยที่ผู้พิพากษา ลูกขุน พยาน หรือเจ้าหน้าที่ศาลครอบครองหรือที่อยู่ หรือด้วยเจตนาเช่นว่านั้น ใช้ดนตรี หรือการทำให้เกิดเสียง หรืออาศัยการเดินทางอื่นในหรือใกล้อาคารหรือที่อยู่อาศัยดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่อย่างไรก็ตามมาตรานี้ไม่ห้ามหรือขัดขวางการใช้อำนาจของศาลในการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

5. มาตรา 1508 เป็นความผิดกรณีกระทำการบันทึก การฟัง หรือการเข้าไปสังเกตการณ์ ในกระบวนการพิจารณาคดีของคณะลูกขุนในระหว่างที่มีการลงคะแนน โดยไม่มีอำนาจให้กระทำ ได้ กล่าวคือเป็นความผิดเมื่อ ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจใช้วิธีการใด หรือเครื่องมือ เพื่อทำการบันทึก ฟัง สังเกตการ หรือพยายามที่จะกระทำการดังกล่าว ในกระบวนการพิจารณาคดีลับของคณะลูกขุนใหญ่หรือเล็กโดยที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ในศาลของสหรัฐในระหว่างที่ลูกขุนได้คิดไตร่ตรอง (Deliberating) หรือการลงคะแนนเสียง (Voting)

6. มาตรา 1513 เป็นการบัญญัติให้เป็นความผิดสำหรับบุคคลที่กระทำการแก่แค่นตอบโต้ พยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ผู้ใดฆ่า หรือพยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือการข่มขู่ว่าจะกระทำการดังกล่าวเช่นว่านั้น โดยมีเจตนาเพื่อเป็นการแก่แค่นตอบโต้บุคคลใด ๆ ก็ตามสำหรับ การมาศาลของพยาน หรือคู่ความ ในการพิจารณาคดี หรือการเบิกความใด ๆ หรือบันทึก เอกสาร หรือวัตถุอย่างอื่น ที่พยานดังกล่าวเป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณา หรือเพื่อเป็นการแก่แค่นตอบโต้บุคคลใด ๆ ก็ตาม สำหรับการมาให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement officer) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือการกระทำที่อาจเป็นความผิดต่อรัฐบาลกลาง หรือการละเมิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ การพักโทษ หรือปล่อยตัวในระหว่างพิจารณาคดีของศาล แต่ถ้าหากการกระทำเพื่อแก่แค่นตอบโต้ นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการมาปรากฏตัวหรือมาเบิกความในคดีอาญา โทษจำคุกสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดภายใต้มาตรานี้จะต้องสูงกว่าบทบัญญัติตามกฎหมายหรือต้องเป็นโทษสูงสุดที่ต้องได้รับสำหรับความผิดที่ถูกกล่าวหาในคดีดังกล่าวนั้น

7. มาตรา 1514 ตามมาตรานี้หากจะพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า มีลักษณะเป็นมาตรการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งป้องกันหรือห้ามทำการคุกคามผู้เสียหาย หรือพยาน มากกว่าจะเป็นความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมอีกฐานหนึ่ง กล่าวคือ ตามมาตรานี้ ศาลแขวงของสหรัฐ (United States district court) ในฐานะอัยการของรัฐบาล สามารถออกคำสั่งควบคุมตัวชั่วคราว (Temporary restraining order) เพื่อห้ามการล่วงละเมิดอันเป็นการคุกคาม (Harassment) ผู้เสีย

หาย หรือพยานในคดีอาญาของรัฐ ถ้าศาลได้พิจารณาจากคำฟ้องคำให้การแล้วมีเหตุน่าเชื่อได้ว่ามีการล่องละเมิดผู้เสียหาย หรือพยานเกิดขึ้น หรือศาลอาจจะออกคำสั่งที่จำเป็นเพื่อป้องกันการกระทำผิดตามมาตรา 1512 หรือ 1513 ของ Title นี้ และคำสั่งควบคุมตัวชั่วคราวตามมาตรา 1512 สามารถออกได้โดยไม่ต้องแจ้งให้คู่ความหรือทนายความฝ่ายตรงข้ามทราบล่วงหน้าก่อน ผลของคำสั่งนี้จะสิ้นสุดสภาพบังคับตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่างไรก็ตามต้องไม่เกิน 10 วัน นับแต่ออกคำสั่ง เว้นแต่ศาลเห็นสมควรก็สามารถขยายระยะเวลาการมีสภาพบังคับนั้นออกไปได้อีก 10 วัน หากต้องการระยะเวลา นานกว่านั้นก็ให้ศาลทำความตกลงกับคู่กรณีฝ่ายตรงข้าม

ผลของการออกคำสั่งควบคุมตัวชั่วคราวเพื่อไม่ให้มีการคุกคามผู้เสียหายและพยานชั่วคราวนี้ ส่งผลให้ต้องมีการยื่นคำร้องขอให้มีการคุ้มครอง (Protective Order) ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และศาลแขวงสหรัฐจะต้องออกคำสั่งป้องกันการกระทำดังกล่าวทันทีหากพบพยานหลักฐานที่แสดงว่ามีการละเมิดผู้เสียหายหรือพยานเกิดขึ้นในคดีอาญาของรัฐบาลกลางจริง หรือในกรณีที่คำสั่งดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องออกเพื่อเป็นการห้ามหรือป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดตามมาตรา 1512 หรือมาตรา 1513 และผลของคำสั่งป้องกันนั้นศาลเป็นผู้กำหนดระยะเวลาการมีสภาพบังคับตามที่ศาลจะเห็นสมควร แต่ไม่ว่ากรณีใด ๆ ระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันออกคำสั่ง

คำว่า “คุกคาม” (Harassment) ตามมาตรานี้ได้ให้นิยามไว้ว่า หมายความว่ารวมถึงกลุ่มของความประพฤติที่กระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อ

1. ก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์อย่างชัดเจนต่อบุคคลนั้น และ
2. ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำว่า “กลุ่มของความประพฤติ” (Course of conduct) หมายความว่ารวมถึง การกระทำในช่วงเวลาหนึ่งไม่ว่าระยะเวลานั้นจะสั้นเพียงใดก็ตาม แต่แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของจุดประสงค์แห่งการกระทำ

8. มาตรา 1515 เป็นบทนิยามของคำจำกัดความ อันเป็นคำที่ใช้ในมาตรา 1512 และ 1513 ซึ่งคำนิยามในมาตรานี้ ได้แก่

1. คำว่า “การดำเนินคดีอย่างเป็นทางการ” (Official proceeding) หมายความว่ารวมถึง

ก. การดำเนินคดีต่อหน้าผู้พิพากษา หรือศาลแห่งสหรัฐอเมริกา ผู้พิพากษาศาลแขวง (Magistrate judge) ศาลในคดีล้มละลาย ผู้พิพากษาในศาลภาษีอากรของสหรัฐ

ผู้พิพากษาในศาลคดีพิเศษของศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาของศาลว่าด้วยข้อพิพาทของศาลสหรัฐ (Federal Claims) หรือคณะลูกขุนใหญ่ของสหรัฐ

ข. กระบวนการที่กระทำต่อหน้าสภาองเกรส

ค. กระบวนการที่กระทำต่อหน้าหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

ง. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการประกันภัย ซึ่งการดำเนินธุรกิจมีลักษณะเป็นการค้าระหว่างรัฐที่มีต่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ทางกฎหมายว่าด้วยการประกันภัย หรือหน่วยงานหรือผู้ตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้ง จากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานหรือการดำเนินธุรกิจ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในธุรกิจประกันภัย ซึ่งการดำเนินธุรกิจดังกล่าวเป็นการดำเนินการระหว่างรัฐ

2. คำว่า "การใช้กำลังทางกายภาพ" (Physical force) หมายความว่า การกระทำทางกายภาพต่อบุคคลอื่นรวมถึงการกักตัว (Confinement)

3. คำว่า "การทำให้เข้าใจผิด" (Misleading conduct) หมายความว่า

ก. การจงใจทำเอกสารอันเป็นเท็จ

ข. การจงใจปกปิด หรือบิดเบือนข้อมูล จากคำให้การ อันเป็นสาเหตุทำให้คำให้การดังกล่าวนำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือมีเจตนาที่จะปกปิดความจริงอันเป็นเหตุทำให้เข้าใจในคำให้การดังกล่าวนั้นผิดไป

ค. มีเจตนาจะสร้างความเข้าใจผิด หรือเจตนาถ่ายทอด หรือสร้างความน่าเชื่อถือ ในสิ่งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกทำปลอมขึ้นมา หรือทำให้ข้อเท็จจริงขาดไป

ง. มีเจตนาที่จะสร้างความเข้าใจผิด หรือเจตนาถ่ายทอดหรือสร้างความน่าเชื่อถือ ให้เกิดกับต้นฉบับ แผนที่ ภาพถ่าย หลักปากเขต หรือวัตถุอื่นใดที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในความน่าเชื่อถือของวัตถุพยาน

จ. จงใจใช้เล่ห์กล แผนการฉ้อโกงหรืออุปกรณใด ๆ โดยมีเจตนาให้เกิดความเข้าใจผิด

4. คำว่า "เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย" (Law enforcement officer) หมายความว่า ความรวมถึง เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของรัฐบาลกลาง หรือบุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่สำหรับหรือในนามของรัฐบาล หรือทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาหรือที่ปรึกษาของรัฐบาล

ก. บุคคลที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือตรวจสอบ การป้องกัน การตรวจจับ การสอบสวน หรือการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดต่าง ๆ

ข. บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมความประพฤติ หรือเจ้าหน้าที่ในกระบวนการก่อนขึ้นพิจารณาของศาล

5. คำว่า “ ความบาดเจ็บทางร่างกาย” (Body injury) หมายความว่ารวมถึง

- ก. การตัด (Cut) การทำให้เกิดบาดแผล หรือการใช้ของมีคม การทำให้เกิดรอยไหม้ หรือการทำให้ร่างกายผิดรูปปร่าง
- ข. ความเจ็บปวดทางกายภาพ
- ค. ความไม่สบายกาย
- ง. การทำให้การทำงานของอวัยวะภายในร่างกายหรือสภาพทางจิตใจเกิดความไม่สมบูรณ์ หรือ
- จ. ความบาดเจ็บอื่นใดก็ตามที่เกิดขึ้นกับร่างกายไม่ว่าจะมีระยะเวลาเท่าใดก็ตาม

6. คำว่า “การโน้มน้าวใจโดยทุจริต” (Corruptly persuades) ไม่รวมถึงการกระทำที่กระทำให้เข้าใจผิด แต่ถือเป็นเรื่องการขาดภาวะทางจิตใจ (state of mind)

สำหรับคำนิยามในมาตรา 1505 คำว่า “โดยทุจริต” (Corruptly) หมายความว่ารวมถึง การกระทำที่มีจุดประสงค์อันไม่สมควร มีอิทธิพลเหนือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเพื่อให้มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งหมายรวมถึง การให้การเท็จ หรือการให้การอันนำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือการปกปิด ปิดบัง แก้ไข หรือทำลายเอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ

9. มาตรา 1516 ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางการสอบบัญชีของรัฐบาลกลาง เป็นความผิดเมื่อบุคคลใดเจตนาหลอกลวง หรือขู่ขู่ หรือพยายามทำให้เกิดอิทธิพล ขัดขวาง ประวิง ผู้สอบบัญชีของรัฐบาลกลางในการปฏิบัติหน้าที่ อันเกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งมีรายรับเกิน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากสหรัฐภายในเวลา 1 ปี

คำว่า “ผู้สอบบัญชีของรัฐบาลกลาง” (Federal auditor) ตามมาตรานี้หมายความว่า ผู้ได้รับการว่าจ้างให้ทำงานเต็มเวลาหรือบางช่วงของเวลา หรือมีหลักฐานเป็นสัญญาให้ดำเนินการสอบบัญชี หรือเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในนามของรัฐบาลสหรัฐ

10. มาตรา 1517 ความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางการตรวจสอบของสถาบันการเงิน บัญญัติให้เป็นความผิด กรณี ผู้ใดโดยทุจริต ขัดขวาง หรือพยายามขัดขวางการตรวจสอบต่าง ๆ จากสถาบันการเงินที่เป็นตัวแทนของสหรัฐซึ่งมีเขตอำนาจกระทำการตรวจสอบเช่นเดียวกับสถาบันการเงิน ต้องระวางโทษปรับ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

11. มาตรา 1518 บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อมีการขัดขวาง การสืบสวนคดีอาญาในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสาธารณสุข กรณี ผู้ใดจงใจขัดขวาง บังคับ ทำให้ไขว่เขว ล่าช้า หรือพยายามกระทำการดังกล่าว เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารให้ข้อมูล หรือบันทึกแก่เจ้าพนักงานสืบสวนคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายสาธารณสุข

คำว่า “เจ้าพนักงานสืบสวนคดีอาญา” ตามมาตรานี้หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องเป็นรายบุคคลจาก กระทรวง ทบวง กรม หรือกองทัพ ของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้กระทำหรือให้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการสืบสวนเพื่อฟ้องร้องเกี่ยวกับความผิดซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายสาธารณสุข

2.4.2 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นต้นแบบของประเทศในระบบกฎหมายแบบ Civil law มีการจัดทำกฎหมายในรูปของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความของฝรั่งเศสใช้ระบบ Inquisitorial system หรือระบบสอบสวนซึ่งเป็นระบบที่ศาลจะเป็นผู้ซักถามพยานเอง โดยทนายความของคู่ความจะเป็นผู้คอยชี้แจงหรือแถลงในข้อความที่พยานได้เบิกความว่ามีความหมายอย่างไร ทนายความจะไปซักถามพยานเหมือนประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกาไม่ได้ เพราะถือว่าจะไม่เกิดความยุติธรรมเนื่องจากขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายใดจะซักถามพยานได้เก่งกว่ากัน ดังนั้นจึงกำหนดให้ศาลซักถามพยานเองเพราะถือว่าศาลทำไปเพื่อความยุติธรรม เนื่องจากศาลเป็นคนกลาง⁶³ จึงไม่ค่อยเกิดการกระทำความผิดในเรื่องเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนเหมือนอย่างในสหรัฐอเมริกา ทำให้บทบัญญัติในกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสไม่ปรากฏความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเอาไว้ แต่อย่างไรก็ตามหากเกิดการกระทำดังกล่าวขึ้น ประเทศฝรั่งเศสก็ยังมีกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำความผิดซึ่งถือว่าเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามที่กล่าวในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 และกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเช่นกัน แม้ไม่ได้มีบัญญัติไว้เป็นหมวดหมู่หรือเป็นบทบัญญัติโดยเฉพาะอันจะต้องนำฐานความผิดที่ใกล้เคียงมาปรับใช้ก็ตาม โดยประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาTire 3 Des atteintes à l'autorite de l'Etat ใน Chapitre 2 เรื่อง Des atteintes à l'administration publique commises par des personnes exerçant une fonction

⁶³ ปรีดี เกษมทรัพย์, “หลักวิชาชีพนักกฎหมาย:ทั่วไป” ใน รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ (มูลนิธินิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2543), หน้า 16.

publique และ Chapitre 4 เรื่อง Des atteintes à l'action de justice และเพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา ผู้เขียนจะขอแยกบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก) (ข) และที่อยู่นอกกรอบของอนุสัญญา ฯ ดังต่อไปนี้

2.4.2.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงพยานหลักฐาน

บทบัญญัติของกฎหมายประเทศฝรั่งเศส ที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงหรือยุ่งเหยิงกับพยานไม่ว่าจะเป็น การใช้กำลัง ช่มชู้ ให้สัญญา หรือให้ประโยชน์ที่สมควรได้ เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ หรือการแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดี อันมีลักษณะคล้ายกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 23 (ก) ได้แก่ บทบัญญัติดังต่อไปนี้

1. มาตรา 434-4 เป็นความผิดสำหรับผู้ที่กระทำการใดๆ เพื่อขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง (truth) รวมถึง ปรับเปลี่ยนสถานที่เกิดเหตุ การเปลี่ยนแปลง หรือทำให้เป็นเท็จ ลบล้างข้อความแห่งเบาะแส หรือหลักฐาน เคลื่อนย้าย กำจัด ทำลายปิดบัง เอกสาร หรือสิ่งของที่น่าจะทำให้ง่ายต่อการค้นพบการกระทำความผิด การค้นหาพยานหลักฐาน หรือการพิพากษา

มาตรานี้ใช้คำว่า “การกระทำใดเพื่อขัดขวางการค้นพบข้อเท็จจริง” อันเป็นคำที่มีความหมายกว้าง จึงอาจกระทำด้วยตนเองหรือเป็นการใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดก็เป็นได้ และการทำให้เสียหายหรือทำลายพยานหลักฐานนี้ถือว่าเป็นลักษณะของการแทรกแซงการนำเสนอพยานหลักฐานตาม อนุสัญญา ข้อ 23 (ก)

2. มาตรา 434-5 บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อได้มีการช่มชู้ หรือการช่มชู้ใดๆ ที่กระทำต่อบุคคลใด ๆ ด้วยความตั้งใจที่จะชักจูงผู้เสียหายของการกระทำความผิดไม่ให้ไปร้องทุกข์ หรือเพื่อให้ถอนคำร้องทุกข์

3. มาตรา 434-7 เป็นความผิดกรณีปิดบัง หรือซ่อนเร้นศพที่ถูกฆาตกรรมหรือของบุคคลที่เสียชีวิต โดยเป็นผลมาจากการกระทำที่รุนแรง

4. มาตรา 434-11 เป็นความผิดเมื่อบุคคลใดโดยรู้อยู่แล้วว่ามีพยานหลักฐานที่จะแสดงว่าบุคคลที่ถูกฝากขัง หรือจำคุกชั่วคราวนั้น เป็นผู้บริสุทธิ์ เจตนาที่จะไม่นำเสนอพยานหลักฐานนั้นต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

5. มาตรา 434-13 ความผิดกรณีเบิกความอันเป็นเท็จต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีในชั้นศาลที่ทำการสืบพยานในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิด

6. มาตรา 434-15 บัญญัติให้เป็นความผิดกรณี การให้คำมั่น เสนอให้ การบังคับ การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง การวางแผน หรือใช้อุบาย ในระหว่างการพิจารณาคดีในศาล เพื่อจูงใจบุคคลอื่นให้ทำ หรือส่งเอกสาร การแสดง หรือทำคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษรอันเป็นเท็จ หรืองดจากการทำเอกสาร การแสดง หรือทำคำให้การเป็นลายลักษณ์อักษร และจะต้องรับผิดแม้การสร้างพยานหลักฐานเท็จนั้นจะไม่เป็นผลสำเร็จก็ตาม

7. มาตรา 434-15-1 เป็นความผิดเมื่อผู้ที่เป็นพยานถูกหมายเรียกเพื่อสืบพยานในชั้นพิจารณาคดี ปฏิเสธโดยปราศจากเหตุที่จะกล่าวอ้างโดยกฎหมายหรือมีข้อแก้ตัวอันสมควรที่จะมาปรากฏตัวต่อศาลได้

8. มาตรา 434-17 บทบัญญัติให้เป็นความผิดกรณีเบิกความเท็จในคดีส่วนแพ่ง

9. มาตรา 434-18 และมาตรา 434-19 บัญญัติให้เป็นความผิด กรณีล่่ามหรือผู้มีหน้าที่แปล แถลงไม่เป็นจริงให้ข้อสำคัญของการแปลคำพูดด้วยวาจาหรือการแปลเอกสาร หรือแปลเอกสารอันเป็นเท็จ

2.4.2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดี หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องด้วยในการดำเนินคดี ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับการกระทำตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 23 (ข) ได้แก่บทบัญญัติดังต่อไปนี้

1. มาตรา 433-3 ความผิด เมื่อมีการกล่าวข่มขู่ว่าจะกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือความผิดอาญาไม่ร้ายแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ต่อผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ลูกขุน ทนาย

ความ (Advocate)⁶⁴ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย หรือเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานตำรวจ หรือตำรวจแห่งรัฐ ศาลการ หรือเจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือกล่าวต่อบุคคลอื่นผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือดำรงตำแหน่งทางราชการที่ปฏิบัติหน้าที่หรือในโอกาสที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ๆ หากได้กระทำการดังกล่าวซ้ำอีก หรือมีการทำเป็นลายลักษณ์อักษร ภาพถ่าย หรือเอกสารอื่น ๆ ผู้ที่กระทำต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี และถ้าการข่มขู่จะฆ่าหรือการข่มขู่ว่าจะทำลายทรัพย์สินต่อบุคคลดังกล่าวนั้นได้เกิดขึ้นหรือกระทำลงแล้ว ต้องระวางโทษเพิ่มเป็นจำคุก 5 ปี

การใช้การข่มขู่ ความรุนแรง หรือกระทำการข่มขู่ด้วยวิธีการอื่นใดต่อบุคคลที่ระบุไว้ในวรรคแรก หรือผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งการดำเนินการหรือการละเว้นดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือภาระหน้าที่หรือที่ได้รับมอบหมาย หรือเพื่อให้ได้รับความสะดวกจากตำแหน่งของบุคคลนั้น จากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลนั้น หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ที่บุคคลนั้นได้รับมอบหมาย หรือให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวใช้อำนาจที่ไม่ว่าจะมีอยู่จริงหรือไม่ไปในทางที่มีชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การจ้างงาน สัญญา หรือคำตัดสินที่มีลักษณะโน้มเอียงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ต้องระวางโทษ

2. มาตรา 433-5 การละเมิดที่เป็นความผิดอันจะต้องถูกลงโทษตามมาตรานี้จะต้องประกอบไปด้วยการการใช้คำพูด การใช้ท่าทาง หรือข่มขู่ การเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือภาพเขียน อย่างไรก็ดี ก็ตามที่ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ หรือด้วยการส่งสิ่งของไปยังที่อยู่ของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือผู้ที่รักษาราชการ หรือในโอกาสที่บุคคลนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ และทำให้ความน่าเชื่อถือหรือความเคารพที่เรามีอยู่ลดน้อยลง ต้องระวางโทษ

3. มาตรา 433-6 การขัดขวางที่กระทำโดยการให้ความรุนแรงเข้าคัดค้านบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือดำรงตำแหน่งราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบังคับใช้กฎหมาย คำสั่งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคำตัดสินหรือหมายของศาล

4. มาตรา 433-7 การกำหนดโทษของการขัดขวางตามมาตรา 433-6 คือ การขัดขวางต้องระวางโทษจำคุก 6 เดือน แต่ถ้การขัดขวางดังกล่าวกระทำโดยกลุ่มบุคคลจะต้องระวาง

⁶⁴ Advocate เป็นหนายความที่เป็นวิชาชีพเสรี แยกต่างให้ประชาชนในโรงศาล เพราะการพิจารณาคดีในศาลเป็นการพิจารณาคดีแบบเปิดเผยและอนุญาตให้ประชาชนเข้าไปรับฟังได้ ทั้งยอมรับให้ผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายเข้าไปแยกต่างให้ ซึ่งคนเหล่านี้ได้รับการยกย่อง

โทษจำคุก 1 ปี (มาตรา 433-7) และผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 433-8 ถ้า การขัดขวางนั้นได้กระทำลงโดยมีอาวุธ หรือได้กระทำการโดยกลุ่มบุคคลที่ได้ใช้อาวุธ

5. มาตรา 433- 10 เป็นความผิดสำหรับ การยุยงส่งเสริมโดยตรงเพื่อให้เกิดการขัดขวาง ไม่ว่าจะแสดงออกโดยการตะโกน หรือกล่าวสุนทรพจน์ ต่อสาธารณชน หรือการเผยแพร่ หรือแสดง หรือการสื่อสารโดยวิธีอื่น ๆ ด้วยลายลักษณ์อักษร คำพูด รูปภาพ ต้องระวางโทษปรับ 75,000 ฟรังก์ แต่หากการกระทำดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของสื่อมวลชน หรือบริษัทถ่ายทอดภาพ หรือเสียง ก็ให้ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ มาปรับเพื่อหาผู้รับผิดชอบต่อไป

6. มาตรา 433-12 เป็นความผิด กรณีบุคคลใดที่กระทำการโดยปราศจากอำนาจซึ่งเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการกระทำการอย่างใด ที่บัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น ต้องระวางโทษ

7. มาตรา 434-8 เป็นความผิดกรณี การขู่เข็ญ หรือการข่มขู่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ลูกขุนหรือเจ้าหน้าที่ของศาล อนุญาตตุลาการ ล่าม ผู้เชี่ยวชาญ หรือทนายความของคุณค่า โดยตั้งใจที่จะทำให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวนี้

8. มาตรา 434-24 บัญญัติให้เป็นความผิดเมื่อได้กระทำการดูหมิ่น โดยใช้ถ้อยคำท่าทาง ข่มขู่ หรือการเขียนเป็นเอกสารหรือภาพวาด ต่อผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ลูกขุน หรือเจ้าหน้าที่ของศาล และต้องรับโทษหนักขึ้นหากกระทำในระหว่างการสืบพยาน

2.4.1.3 ความผิดอื่นที่เป็นการขัดขวางการอำนวยความยุติธรรม

ในประเทศฝรั่งเศสนอกจากจะมีบทบัญญัติที่คล้ายคลึงและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในข้อที่ 23 แล้ว ยังมีบทบัญญัติที่สามารถนำมาปรับใช้โดยเทียบเคียงเพื่อลงโทษการกระทำความผิดเกี่ยวกับขบวนการยุยงการยุยงอันอยู่นอกกรอบพันธกรณีแห่งอนุสัญญา ฯ ได้แก่

1. มาตรา 433-5 การละเมิดที่เป็นความผิดอันจะต้องถูกลงโทษตามมาตรานี้จะต้องประกอบไปด้วยการใช้คำพูด การใช้ท่าทาง หรือข่มขู่ การเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือภาพเขียน อย่างไม่ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ หรือด้วยการส่งสิ่งของไปยังที่อยู่ของบุคคลที่

ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือผู้ที่รักษาราชการ หรือในโอกาสที่บุคคลนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ และทำให้ความน่าเชื่อถือหรือความเคารพที่เขามีอยู่ลดน้อยลง ต้องระวางโทษ

2. มาตรา 434-7-1 เป็นความผิดเมื่อปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ของศาลต้องการให้ทำเมื่อได้รับคำเตือนหรือหมายศาลแล้ว

3. มาตรา 434-9 เป็นความผิดกรณี ผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่ของศาล ผู้เชี่ยวชาญ ร้องขอ หรือยอมรับประโยชน์จากบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการตอบแทนสำหรับการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และยังเอาผิดกับบุคคลที่ยินยอมให้ตามที่เจ้าพนักงานดังกล่าวเรียก ร้อง หรือได้เตรียมการที่จะเสนอให้ต่างๆ คำมั่น หรือรางวัล โดยตั้งใจที่จะให้ได้มาซึ่งการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าว ด้วย

4. มาตรา 434-12 ความผิดกรณีที่ได้ประกาศต่อสาธารณชนว่า ตนรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ปฏิเสธที่จะตอบคำถามในกระบวนการที่ทำโดยผู้พิพากษา

5. มาตรา 434-23 ความผิดกรณีกล่าวหาบุคคลอื่น หรือทำเอกสารเท็จในสถานะของบุคคลอื่นจะนำมาสู่การฟ้องร้องคดีอาญากับบุคคลดังกล่าวได้

6. มาตรา 434-25 เป็นความผิดที่เมื่อได้พยายามทำลายความน่าเชื่อถือของการกระทำหรือคำตัดสินของศาลด้วยการทำ การใช้คำพูด เอกสาร หรือภาพถ่ายในลักษณะที่มีแนวโน้มจะทำให้ความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ หรือการเป็นอิสระของศาลลดลง

7. มาตรา 434-26 เป็นความผิดกรณีทำคำฟ้องเท็จ ที่ทำให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของความผิดอันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการต้องทำการสอบสวนโดยเสียเปล่า

8. มาตรา 434-33 เป็นความผิดกรณีผู้ใช้อำนาจควบคุมผู้ถูกคุมตัว อำนวยความสะดวกหรือเตรียมการให้ผู้ถูกควบคุมตัวอยู่นั้นหลบหนี

9. มาตรา 434-39 เป็นความผิดกรณี การกักขัง ปิดบัง ซักทำลายไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของคำพิพากษาลงโทษซึ่งได้นำมาติดแสดงไว้

10. มาตรา 434-42 เป็นความผิดเมื่อ ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนไม่ยอมรับโทษ เมื่อมีการกำหนดให้ต้องรับโทษ แล้วไม่ว่าจะเป็นโทษตามความผิดหลักหรือความผิดเพื่อเติมก็ตาม

สรุป จากการศึกษาถึงความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 23 และกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส แล้ว พบว่าในอนุสัญญา ฯ ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นมากี่เพื่อมุ่งประสงค์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปราบปรามการกระทำความผิดขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในข้อ 23 ของอนุสัญญา ฯ จึงเป็นการบัญญัติองค์ประกอบทางกายภาพไว้อย่างกว้าง ๆ และมีลักษณะแห่งการกระทำเป็นการกระทำขององค์การอาชญากรรมเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะได้มีการระบุการกระทำต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำและสามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งไว้ เช่น การใช้กำลังทางกายภาพ ช่มชู้หรือทำให้กลัวให้สัญญา ซึ่งหากการกระทำใดที่ไม่ใช่เป็นการกระทำตามที่ระบุไว้ก็จะไม่เข้าองค์ประกอบตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 แล้วก็ไม่สามารถลงโทษได้เลย เช่น การให้สินบนเจ้าพนักงานสำหรับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ แต่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาขององค์การอาชญากรรมที่มีวิธีการปกป้องผลประโยชน์อันมหาศาลที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการช่มชู้ หรือการให้สินบน และการกระทำที่รุนแรงอย่างอื่น จนกฎหมายที่มีอยู่แทบจะไม่สามารถบังคับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ทำให้บรรดาผู้นำของรัฐต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของการที่จะต้องมียุทธศาสตร์กลางที่เข้มแข็ง⁶⁵ พร้อมทั้งการมีกฎหมายที่อยู่ในรูปของกฎหมายกลาง (Federal Law) จนทำให้ต้องตรากฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับเรื่องการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันมิให้มีการล้มคดียกก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือเพื่อมิให้คดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาต้องล้มเหลว โดยระบุไว้ใน U.S.Code Title 18 Chapter 73 section 1501-1518 ได้แก่การกระทำต่าง ๆ เช่น การทำลายพยานหลักฐาน การกีดกันไม่ให้ผู้ใดเข้าร่วมในการพิจารณาคดี การแก้แค้นโต้ตอบพยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ให้ข้อมูล การทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สินของลูกขุนด้วยเหตุที่ได้ออกคำตัดสิน และการเข้าไปสังเกตการณ์ในกระบวนการพิจารณาคดีลับของลูกขุน เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่าสามารถนำมาใช้บังคับได้กว้างกว่าอนุสัญญา ฯ เสียอีก ในส่วนของประเทศฝรั่งเศสแม้ไม่มีกฎหมายความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ก็สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปจนจบกระบวนการ

⁶⁵ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองของสหรัฐอเมริกา, (นครปฐม: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและศึกษาอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2544), หน้า 3.

โดยชอบด้วยกฎหมายได้ เนื่องจากมีการนำฐานความผิดอื่น ๆ มาลงโทษผู้ที่กระทำการกีดขวางหรือพยายามกีดขวางกระบวนการยุติธรรมได้แม้ว่าจะเป็นกรนำบทบัญญัติอันมีลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาปรับใช้ลงโทษแทนก็ตาม เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปิดบังทำลายเอกสารตามมาตรา 434-4 การข่มขู่ผู้เสียหายไม่ให้ไปร้องทุกข์ตามมาตรา 434-5 การขัดหมายเรียกของพยานที่ไม่ไปศาลตามมาตรา 434-15-1 และการข่มขู่ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ หรือทนายความโดยตั้งใจให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวตามมาตรา 434-8 เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสมีหลายมาตราที่สอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อไม่มีกฎหมายที่เป็นบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับความผิดฐานนี้แล้วย่อมเป็นการยากที่จะนำบทบัญญัติใกล้เคียงมาใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในฐานนี้จริง ๆ ประกอบกับปัจจุบันนี้องค์การอาชญากรรมมีความเข้มแข็งขึ้นและประเทศฝรั่งเศสก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการกระทำขององค์การอาชญากรรมด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ไม่ว่าจะป็นสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่แล้วโดยเฉพาะหรือประเทศฝรั่งเศสที่แม้จะไม่มีกฎหมายเรื่องนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะก็ตาม เมืองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้แพร่ขยายการกระทำความผิดไปโดยไร้พรมแดนและแทรกซึมอยู่ในทุกประเทศทั่วโลก ส่งผลเสียหายทางเศรษฐกิจสังคมและระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ที่องค์การอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านั้นได้เข้าไปดำเนินการ แม้ว่าจะป็นสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายที่เข้มแข็งก็ตามแต่ก็ไม่สามารถปราบปรามได้โดยลำพัง ในการปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านั้นจึงต้องได้รับความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์หรือซีวิลลอว์ก็ตาม รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในทางกฎหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะทำให้การปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากกฎหมายที่ประเทศต่าง ๆ มีอยู่แล้ว การพัฒนามากฎหมายเพื่อให้สะดวกในการให้ความร่วมมือเพื่อปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นด้วยเช่นกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย